

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine

Суд Босна и Херцеговина

Predmet br.: S1 1 K 016706 15 Kri

Datum objavljivanja: 15.12.2015. godine

Datum pismenog otpravka: 31.12.2015.godine

Predsjednik Vijeća sudija: Jasmina Kosović

Član sudija: Davorin Jukić

Član sudija: Darko Samardžić

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Protiv

Marijan Brnjić i dr

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Miroslav Janjić

- 1. Optuženi Marijan Brnjić - branilac Rifat Konjić**
- 2. Optuženi Martin Barukčić - branilac Anto Lukač**
- 3. Optuženi Pavo Glavaš - branilac Branka Praljak**
- 4. Optuženi Ilija Glavaš – branilac Senad Bilić**

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100; Fax: 033 707 155

(d) Izuzetak o neposrednog izvođenja dokaza - prihvatanje iskaza svjedoka u skladu sa članom 273. stav. 2.ZKP BiH	19
(e) Odluka po prigovorima na dokaze Tužilaštva BiH	20
(f) Odluka po prigovorima na dokaze odbrane	21
(g) Odbijanje dokaza odbrane Martina Barukčića	22
(h) Odbijanje prijedloga odbrane optuženog Pave Glavaša za saslušanje svjedoka Jurg Madera	22
(i) Odbijanje dokaza odbrane optuženog Ilije Glavaša	23
(j) Neprihvatanje dopune dokaznog postupka	23
(k) Odstupanje od redoslijeda izvođenja dokaza (član 240. u vezi sa članom 261.stav 2 ZKP BiH)	25
(l) Izmjene u izreci presude u odnosu na činjenični opis iz optužnice	26
II. STANDARDI OCJENE I OPŠTA OCJENA DOKAZA	26
(i) ALIBI OPTUŽENIH.....	29
(ii) NALAZI VIJEĆA U POGLEDU ALIBIJA OPTUŽENIH.....	32
III. ZAKON KOJI SE PRIMJENJUJE.....	36
A. BITNA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. KZSFRJ-A	38

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!	4
I OBRAZLOŽENJE	10
1. PROVEDENI DOKAZI.....	11
(a) TUŽILAŠTVO BiH.....	11
(b) ODBRANA	11
2. ZAVRŠNE RIJEČI	12
(a) Završne riječi Tužilaštva BiH.....	12
(b) Završene riječi odbrane.....	13
3. PROCESNE ODLUKE	17
(a) Odluke o isključenju javnosti.....	17
(b) Odluke o mjerama zaštite svjedoka	18

a. Kršenje pravila međunarodnog prava	39
b. Kršenje mora biti učinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije.....	42
c. Status žrtava	45
d. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom.....	46
B. POJEDINAČNE INKRIMINACIJE U OSNOVI ZLOČINA	48
a. Silovanje	48
IV. OSUĐUJUĆI DIO	49
TAČKA I IZREKE PRESUDE SILOVANJE VERE BIJELIĆ	49
V. KRIVIČNA ODGOVORNOST I KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA	54
VI. OSLOBAĐAJUĆI DIO	55
VII. ZAKLJUČAK.....	70
VIII. ODLUKA O TROŠKOVIMA I IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU	72
IX. PRILOG POPIS DOKAZA.....	73

Broj: S1 1 K 016706 14 Krl
Sarajevo, 15.12.2015. godine

Presuda u pogledu osumnjičenog-optuženog	
MARIJAN BRNJIĆ	postala
pravosnažna dana 22.04.2016. a	
izvršna dana	
22-06-2016	Winstena osoba
(datum)	

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Jasmine Kosović, kao predsjednika vijeća, sudija Davorina Jukića i Darka Samardžića kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika – asistenta Jovane Vidić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Marijana Brnjića i dr zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljem tekstu KZ SFRJ), povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 0 KTRZ 0008624 14 od 17.07.2014. godine, potvrđene dana 22.07.2014.godine, nakon održanog glavnog pretresa sa kojeg je dijelom javnost bila isključena, u prisutnosti optuženih Marijana Brnjića i njegovog branioca, advokata Rifata Konjića, optuženog Martina Barukčića i njegovog branioca, advokata Ante Lukača, optuženog Pave Glavaša i njegovog branioca advokata Branke Praljak kao i optuženog Ilije Glavaša i njegovog branioca, advokata Senada Bilića, te tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Miroslava Janjića, Vijeće je donijelo a predsjednik vijeća dana 15.12.2015.godine javno objavilo, sljedeću:

PRESUDU

I

Optuženi Marijan Brnjić, sin Mate i majke Ruže, rođene Mijukić, rođen 15.07.1966 godine u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, nastanjen u ulici Posavska mahala broj 54, opština Odžak, sa trenutnim prebivalištem u ulici Davorina Bazjanca broj 13, Slavonski Brod, Republika Hrvatska. Po nacionalnosti Hrvat, po zanimanju ekonomski tehničar, oženjen, otac troje djece, JMBG: 1507966123339, neosuđivan, državljanin RBiH i Rhrvatske;

KRIV JE

Što je,

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, u vrijeme oružanog sukoba između Vojske Republike Srpske Bosne i Hercegovine i Hrvatskog vijeća odbrane kao pripadnik 102. brigade HVO-a Odžak u vremenskom periodu od juna do avgusta 1992. godine na području opštine Odžak suprotno pravilima Međunarodnog humanitarnog prava kršeći odredbe člana 3.stav.1. tačka a) i c) Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba od 12.8.1949 godine silovao ženu civila srpske nacionalnosti, tako što je:

1. Dana 03.07.1992. godine u kasnim noćnim satima u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak u neposrednoj blizini njegove porodične kuće, izvršio silovanje civila srpske nacionalnosti Vere Bijelić, rođenu Lešić na način što je zajedno sa drugim pripadnikom HVO-a iz kuće u kojoj se skrivala odvezao na pomenuto mjesto i izvukao iz vozila da bi je ogлуšivši se na njene molbe da to ne čini, gurnuo je na tlo uz upotrebu sile okrenuo je da legne na stomak, strgao joj donji dio trenerke, a za tim je s leđa silovao od čega je dobila obilno krvarenje, obzirom da je u tom trenutku bila nevina, obrativši joj se na kraju silovanja „Neka se rađaju male ustaše“, što je sve za posljedicu imalo nanošenje fizičke i psihičke boli oštećene Vere Bijelić,

Čime je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije,

Stoga ga Vijeće Suda BiH primjenom člana 285. stav 1. ZKP BiH, te prema članu 38., 41, KZ SFRJ-a

OSUĐUJE

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 6 (ŠEST) GODINA

U koju mu se u skladu sa članom 50. stav 1. KZ SFRJ ima uračunati vrijeme provedeno u pritvoru počev od momenta ličenja slobode, dana 20.04.2014.godine pa nadalje.

II

Optuženi

1. Marijan Brnjić, sin Mate i majke Ruže, rođene Mijukić, rođen 15.07.1966 godine u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, nastanjen u ulici Posavska mahala broj 54, opština Odžak, sa trenutnim prebivalištem u ulici Davorina Bazjanca broj 13, Slavonski Brod, Republika Hrvatska. Po nacionalnosti Hrvat, po zanimanju ekonomski tehničar, oženjen, otac troje djece, JMBG: 1507966123339, neosuđivan, državljanin RBiH i Rhrvatske;

2. Martin Barukčić, sin Jure i majke Jele , rođene Glavaš , rođen 12.11.1965 godine u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, nastanjen u ulici Posavska mahala broj 65, opština Odžak. Po nacionalnosti Hrvat, po zanimanju inženjer saobraćaja, oženjen, otac troje djece , JMBG: 1211965123320, neosuđivan, državljanin RBiH i R Hrvatske;

3. Pavo Glavaš, sin Ive i majke Jele, rođene Barukčić, rođen 07.12.1961 godine u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak nastanjen u ulici Posavska mahala bb, opština Odžak , sa trenutnim prebivalištem u ulici Moosseedorf 3302, Sand Stras 2 Kanton Bern Švajcarska. Po nacionalnosti Hrvat, po zanimanju automehaničar, razveden, otac dvoje djece , JMBG: 0712961123321, neosuđivan državljanin RBiH i RHrvatske;

po nacionalnosti Hrvat, po zanimanju vozač, razveden, otac jednog djeteta, JMBG: 010596812332, neosuđivan, državljanin RBiH i RHrvatske

Primjenom odredbe člana 284.tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine

OSLOBAĐAJU SE OPTUŽBE

Da su,

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, u vrijeme oružanog sukoba između Vojske Republike Srpske i Hrvatskog vijeća odbrane kao pripadnici 102. brigade HVO-a Odžak u vremenskom periodu od juna do avgusta 1992 godine na području opštine Odžak suprotno pravilima Međunarodnog humanitarnog prava kršeći odredbe člana 3.stav.1. tačka a) i c) Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba od 12.8.1949 godine silovali više žena civila srpske nacionalnosti, tako što su:

I Pavo Glavaš, Marijan Brnjić, Martin Barukčić, Ilija Glavaš-zajedno

1. U noći 4/5 jun 1992. godine, u periodu od 00,00 do 04,00 sata u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, u jednoj od kuća u neposrednoj blizini autobuske stanice, a sve zajedno sa Ilijom Jurićem koji je nedostupan državnim organima, izvršili silovanje **Milice Đekić**, civila srpske nacionalnosti, koju su predhodno prinudno doveli iz mjesta Novi Grad do pomenute lokacije, gdje su je uveli u jednu od prostorija pomenute kuće i silovali, na način što ju je Pavo Glavaš počeo udarati šakama po glavi i odgurnuo na krevet koji se tu nalazio i legao preko nje, savladavši otpor koji je pružala i silovao je uz uporetbu fizičke snage, u raznim položajima, da bi je na kraju silovao u analani otvor, što je sve trajalo 15 do 20 minuta, rekavši joj na kraju „Rađat ćeš ustašku, a ne četničku djecu“, da bi potom, u prostoriju ušao Ilija Glavaš koji ju je počeo udarati šakama po glavi i bacio na krevet gdje ju je silovao, što je trajalo 15 do 20 minuta, a zatim je natjerao da stavi njegov polni organ u usta od čega je povraćala, potom Martin Barukčić, ušao u istu tu prostoriju u kojoj se već nalazila, gdje ju je počeo udarati a

zatim je natjerao da stavi njegov polni organ u usta, nakon čega ju je odgurnuo na krevet i silovao, da bi potom u tu prostoriju ušao Marijan Brnjić koji ju je počeo udarati šakama i nogama po cijelom tijelu, a zatim je natjerao da stavi njegov polni organ u usta, od čega je počela povraćati, nastavljajući je udarati po cijelom tijelu, odgurnuvši je na krevet, gdje je silovao uz prijetnje i savladavši otpor koji je pružala, stavljajući je u razne položaje, vršeći silovanje nad njom, a kada ju je na kraju silovao i u analni otvor, rekao joj „Ovo je dobro šta ti sve možemo raditi, rađaćeš ustašku djecu, a ne četničku” što je sve za posljedicu imalo nanošenje fizičkih i psihičkih povreda oštećene Milice Đekić,

2. Neutvrđenog datuma u prvoj polovini mjeseca maja 1992. godine u noćnim satima u periodu od 01,00 do 05,00 sati u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak u kući izvjesnog Barbare, izvršili silovanje civila srpske nacionalnosti svjedokinje **Zorke Lešić (ranije imala pesudonim D2)** koju su prethodno prinudno doveli iz mjesta Potočanski Lipik gdje se skrivala do pomenute kuće, na način što su je uveli u jednu od prostorija gdje ju je Martin Barukčić silovao na način što ju je natjerao da ga oralno zadovolji, a zatim je silovao savladavši otpor koji je uz vrisku i plač pružala, da bi nakon silovanja izašao iz prostorije, da bi potom, u prostoriju ušao Pavo Glavaš i silovao na isti način, nakon čega je u prostoriju ušao Ilija Glavaš i silovao je na isti način kao predhodna dvojica osumnjičenih, a nakon čega je u prostoriju ušao Marijan Brnjić bacio je na krevet, savladao opiranje i uz njene vriske silovao je u analni otvor što je za posljedicu imalo nanošenje fizičkih i psihičkih povreda oštećene svjedokinje Zorke Lešić.

3. Martin Barukčić, Marijan Brnjić - zajedno

U noći 4/5 jun 1992 .godine, u periodu od 00,00 do 04,00 sata u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, izvršili silovanje **Ljubice Lešić** civila srpske nacionalnosti, koju su predhodno prinudno doveli iz mjesta Novi Grad gdje se krila, do kuće vlasništvo Jele Barukčić gdje joj je Martin Barukčić, ispred kuće, trgao garderobu tjerajući je da ljubi krst na Isusovom raspeću koji je nosio oko vrata, pa kada je počela da bježi, sustigao je i uz udarce rukama i nogama ubacio na prednje vozačevo sjedište vozila kojim ju je dovezao i uz upotrebu sile skinuo joj suknju i silovao je, da bi je zatim prebacio na

zadnje sjedište vozila i nastavio sa silovanjem govoreći joj „Kurvo treba vas sve pobiti“ što je sve trajalo oko sat vremena, da bi potom, Marijan Brnjić, uveo oštećenu u jednu od prostorija pomenute kuće gdje ju je tukao rukama i nogama po čitavom tijelu, prelazivši joj pritom tupim dijelom oštrice noža preko grla, da bi je potom uhvatio za prsa, gurnuo na krevet koji se nalazio u pomenutoj prostoriji, nastavljajući je udarati šakama u glavu, nakon čega je okrenuo na prsa, savladavši otpor koji je pružala uz riječi „Neću te silovati ko što su te drugi silovali, ja ću te silovati na svoj način“, te je silovao u analni otvor, a zatim je natjerao da stavi njegov polni organ u usta, potom je nekoliko puta ponovo silovao na isti način, u analni otvor uz prisiljavanje da stavi njegov polni organ u usta, što je sve za posljedicu imalo nanošenje fizičke i psihičke boli oštećene Ljubice Lešić;

i

4. Martin Barukčić sam

U noći 9. maja 1992. godine, u neutvrđenom periodu od 02,00 do 04,00 sata u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, u jednoj od kuća vlasništvo porodice Lešić, izvršio silovanje **svjedokinje Joke Goranović (ranije imala pesudonim D1)** civila srpske nacionalnosti, na način što je istu zajedno sa drugim pripadnicima HVO-a uz upotrebu sile i prijetnju oružjem doveo iz mjesta Lipika do pomenute lokacije, da bi nakon što je nad njom silovanje izvršio drugi pripadnik HVO-a ušao u prostoriju u kojoj se nalazila, naredio joj da legne na stomak riječima “okreni se na stomak” nakon čega ju je silovao petnaestak do dvadeset minuta da bi nakon toga napustio prostoriju i izašao, što je sve za posljedicu imalo nanošenje fizičke i psihičke boli oštećene svjedokinje Joke Goranović.

Čime bi počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ u vezi sa članom 22 istog zakona.

III

Optuženi Marijan Brnjić se u odnosu na osuđujući dio presude u smislu člana 188. stav 1. ZKP BiH obavezuje da naknadi troškove krivičnog postupka čiju visinu će Sud odrediti posebnim rješenjem, dok se u odnosu na oslobađajući dio presude optuženi Marijan Brnjić, Martin Barukčić, Pavo Glavaš i Ilija Glavaš u skladu sa članom 189 stav 1., ZKP BiH oslobađaju dužnosti naknade troškova krivičnog postupka koji padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

IV

Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni se sa imovinsko pravnim zahtjevom upućuju se na parnični postupak.

I OBRAZLOŽENJE

1. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 0 KTRZ 000824 14 od 17.07.2014. godine optuženi Marijan Brnjić, Martin Barukčić, Pavo Glavaš i Ilija Glavaš optuženi su da su radnjama opisanim u tačkama 1.2.3.i.5 počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog zakona, dok je radnjama opisanim u tački 4. dispozitiva optužnice optuženom Marijanu Brnjiću stavljeno na teret da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ.
2. Sudija za prethodno saslušanje je dana 22.07.2014. godine potvrdio predmetnu optužnicu, a optuženi su se dana 04.09.2014. godine izjasnili da nisu krivi za krivično djelo koje im se stavlja na teret.
3. Glavni pretres je počeo 21.10.2014. godine.

1. PROVEDENI DOKAZI

(a) TUŽILAŠTVO BiH

4. U toku dokaznog postupka, Tužilaštvo BiH je izvelo dokaz saslušanjem sljedećih svjedoka: Vera Bijelić, Milica Đekić, Joka Goranović, Zorka Lešić, Risto Makić, Ostoja Ninković, Smilja Ninković, Suzana Ješić. Na prijedlog tužioca na glavnom pretresu pročitano je iskaz preminule svjedokinje Ljubice Lešić.

5. Spisak materijalnih dokaza koje je tužilac prezentirao i uveo u spis dat je u prilogu presude i čine njen sastavni dio.

(b) ODBRANA

6. U toku dokaznog postupka na prijedlog odbrane optuženog Marijana Brnjića saslušani su svjedoci: Klara Brnjić, Marko Antunović, Ivo Brnjić, Josip Marić, Šimo Bajušić i Mato Ilićević. Optuženi Marijan Brnjić svjedočio je u svoju korist na glavnom pretresu.

7. Na prijedlog odbrane optuženog Martina Barukčića saslušani su svjedoci: Ilija Barukčić, Ivica Agatić, Jozo Pudić, Marija Barukčić, Tadija Vranić i Vesna Barukčić. Optuženi Martin Barukčić svjedočio je u svoju korist na glavnom pretresu.

8. Odbrana optuženog Pave Glavaša izvela je dokaze saslušanjem svjedoka i to: Luka Jurić, Božo Jurić, Pavo Barukčić, Pavo Bratić i Pero Ilić, kao i svjedočenjem optuženog Pave Glavaša u svoju korist.

9. Odbrana optuženog Ilije Glavaša nije imala svojih svjedoka, ali je saslušala kao zajedničkog svjedoka odbrane optuženog Pave Glavaša, Luku Jurića.

10. Spisak materijalnih dokaza koje su odbrane prezentirale i uvele u spis dat je u prilogu presude i čine njen sastavni dio.

2. ZAVRŠNE RIJEČI

(a) Završne riječi Tužilaštva BiH

U završnim riječima Tužilaštvo BiH se osvrnulo na tok krivičnog postupka, provedene dokaze pojedinačno, navodeći da dokazi u ukupnosti predstavljaju nesporne činjenice da su optuženi Marijan Brnjić, Martin Barukčić, Pavo Glavaš i Ilija Glavaš počinili krivično pravne radnje navedene u optužnici a iz kojih proizilaze sva bitna obilježja bića djela koje im se stavlja na teret.

Prema tužiocu, nesumnjivo je dokazano postojanje oružanog sukoba na području BiH, konkretno na području opštine Odžak i to između Vojske Republike Srpske i Hrvatskog Vijeća Odbrane, a što je vidljivo iz materijalnih dokaza koje je tužilac uložio u spis, kao i iskaza svojedoka Tužilaštva.

Svojstvo i pripadnost optuženih Marijana Brnjića, Martina Barukčića, Ilije Glavaša 102.brigadi HVO proizilazi iz akata Federalnog ministarstva boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata F BiH dok je za optuženog Pavu Glavaša po tužiocu to dokazano saslušanjem svjedoka, žrtava, oštećenih u ovom predmetu, naglasivši da su svjedoci i optuženi bili u komšijskim odnosima zbog čega su se dobro poznavali.

Tužilaštvo smatra da su optuženi bili uračunljivi, a inkriminisane radnje su svakako počinili sa direktnim umišljajem, što potvrđuje krivnju optuženih, a samim tim i krivičnu odgovornost.

Iskazi svjedoka Milice Đekić, Ljubice Lešić, Riste Makić kao i svjedoka Ostoje Smilje Ninkovića su potpuno homogeni u pogledu odlučnih činjenica prve i treće tačke dispozitiva optužnice i iz njih nedvosmisleno proizilazi da su optuženi u noći 4/5 juni

1992.godine u mjestu Posavka Mahala, opština Odžak na način opisan u optužnici izvršili silovanje Milice Đekić i Ljubice Lešić.

U pogledu tačke IV dispozitiva optužnice po ocjeni tužioca od ključnog značaja je svjedočenje oštećene Vere Bijelić, koje je potpuno u saglasnosti sa drugim provedenim dokazima na ovu okolnost, a prije svega svjedočenjem Spasenije Lešić i Suzane Ješić, te iskazima Smilje Ninković i Ostoje Ninković.

U pogledu tačke V optužnice tužilac navodi da se iskaz oštećene Joke Goranović može smatrati vjerodostojnim. Svjedokinja je po ocjeni tužioca potpuno vjerodostojno opisala događaj kada je silovana od strane Martina Barukčića. U odnosu na tačku II dispozitiva optužnice svjedokinja Zora Lešić je ključni svjedok, koji je po ocjeni tužioca na pouzdan način opisala događaj i prepoznala u sudnici optužene označivši ih kao učinioce inkriminiranih radnji iz tačke II optužnice.

Tužilac se osvrnuo i na dokaze koje su odbrane izvele, pa tako navodi da se iskazi optuženog i Marijana Brnjića ne mogu uzeti kao pouzdani da se temeljem istih utvrdi da optuženi nije boravio u BiH u kritično vrijeme, kako je to odbrana željela prikazati. Svjedočenje optuženih Marijana Brnjića i Martina Barukčića, kao i svjedoka koje su izveli na okolnost svog alibija, tužilac smatra nepouzdanim, jer se iskazi optuženih i svjedoka oko bitnih datuma razlikuju. Tužilac slijedom navedenog smatra da odbrane nisu uspjele umanjiti ili obezvrijediti dokaze koje je izvelo Tužilaštvo, zbog čega je predložio Sudu da donese osuđujuću presudu i optužene kazni u skladu sa zakonom.

(b) Završene riječi odbrane

Branilac optuženog Marijana Brnjića, advokat Rifat Konjić iznio je svoju završnu riječ u kojoj je istakao da ova odbrana ne spori da su oštećene preživjele teške i surove traume, ali da je odbrana tokom postupka dokazala da optuženi Marijan Brnjić nije

počinilac navedenih inkriminacija. Odbrana cijeni da je subjektivnim i objektivnim dokazima dokazala da optuženi u vrijeme obuhvaćeno optužnicom nije boravio u BiH.

Kada je u pitanju tačka 1 optužnice, gdje je ključno svjedočenje Milice Đekić, odbrana smatra da je njen iskaz nepouzdan, pogotovo ako se ima u vidu da je optuženi Pavo Glavaš, kojeg takođe tereti kao izvršioca, dokazao da u to vrijeme nije bio na području BiH. Kako svjedokinja Đekić neosnovano tereti optuženog Pavu Glavaša, po ocjeni odbrane, njen iskaz je nepouzdan i u pogledu ostalih optuženih. Odbrana je osporila i način na koji je svjedokinja opisala optuženog tvrdeći da ona njega ne poznaje. Na strani oštećene Đekić odbrana smatra da postoji motiv da neosnovano tereti, budući da je njen muž poginuo u borbama kod Novog Grada.

Kada je u pitanju inkriminacija iz tačke II optužnice, odbrana je nastojala osporiti kredibilitet ključnog svjedoka Zorke Lešić, te ukazati na nelogičnosti njenog svjedočenja. Posebno branilac upućuje na izjavu koju je svjedokinja dala 1999.godine, kada je zasigurno njeno sjećanje na te događaje bilo svježije, sa posebnim osvrtom na to koga ona u toj izjavi označava kao učinitelja zabranjenih radnji.

U pogledu tačke III optužnice odbrana je najprije ukazala na to da ključni svjedoci nisu očevici samog događaja, već odvođenja Ljubice Lešić, te njenog povratka. Branilac je ukazao na razlike u iskazima svjedoka Smilje Ninković i Ostoje Ninkovića, te razlike u njihovim svjedočenjima na glavnom pretresu i u istrazi. Dalje u završnoj riječi branilac je analizirao svjedočenje Milice Đekić, Riste Makića, te doveo u vezu njihovo svjedočenje sa svjedočenjem Smilje i Ostoje Ninkovića navodeći da se isti u velikoj mjeri razlikuju zbog čega ne pružaju osnova da se na njima donese osuđujuća presuda u odnosu na Marijana, ponavljajući pri tom da je optuženi dokazao da nije bio u BiH u vrijeme obuhvaćeno optužnicom.

Kada je u pitanju silovanje Vere Bijeći (tačka IV optužnice) branilac je najprije ukazao da tužilac nije dokazima na pouzdan način dokazao vrijeme kada se događaj desio, budući da su se svjedoci izjašnjavali u tom pogledu na različite načine. Odbrana je ukazala da se osim u vremenu kada se događaj desio, iskazi ključnih svjedoka razlikuju i u pogledu ostalih okolnosti kao što su koliko vojnika dolazi, da li su Vera i Suzana odvedene jednim vozilom, posebno se osvrćući na iskaz Ostoje Ninkovića koji, kako branilac navodi, nije mogao vidjeti kako su odvedene jer mu je neko od vojnika stavio

deku na glavu. Slijedom navedenog branilac je predložio da sud donese presudu kojom će osloboditi Marijana Brnjića.

Optuženi Marijan Brnjić također je iznio svoju završnu riječ u kojoj je naveo da je on dokazao da nije kriv, da se u vrijeme kada se događaje desio nije nalazio u BiH, nego u Njemačkoj sa svojom porodicom, nasotjeći da ospori kredibilitet svjedoka u ovom predmetu. Optuženi je rekao da su oštećene imale jak motiv da terete upravo njega i ostale optužene u ovom predmetu, jer im je poznato da je riječ o ljudima koji su već duže vremena boravili i radili u inostranstvu, da su imućni što će im omogućiti da naplate nematerijalnu odštetu ukoliko njih optuže i Sud ih osudi za to što se svjedokinjama desilo.

Optuženi je na strani Milice Đekić istakao da postoji motiv jer joj je muž stradao u borbama sa HVO kod Novog Grada. Također je naglasio da nije tačno da ga oštećene poznaju kako su opisale i da nisu mogle prolaziti pored njegove kuće dok su išle na posao i u školu, jer njegova kuća se ne nalazi pored puta, o čemu je dostavio dokaze subjektivne i objektivne prirode.

Branilac optuženog Martina Barukčića iznio je završnu riječ u kojoj se detaljno osvrnuo na sve provedene dokaze, kako Tužilaštva tako i odbrane. Po ocjeni ovog branioca odbrana je dokazala da optuženi nije učestvovao u inkriminacijama za koje ga tereti ova optužnica. Branilac je naveo da je odbrana dokaza alibi optuženog u vezi silovanja Milice Đekić i Ljubice Lešić, koje se prema optužnici desilo 4/5 juni 92.godine, kada je optuženi bio na otoku Vir, gdje je otišao po suprugu i sina.

Pored analize svjedoka kojim je optuženi po ocjeni odbrane dokazao svoj alibi za tačku I i III optužnice, odbrana je analizirala i ukazala na nedosljednosti i razlike u iskazima ključnih svjedoka.

U pogledu tačke IV optužnice odbrana je analizirala iskaz svjedokinje Joke Goranović, nastojeći osporiti kredibilitet ove svjedokinje. U pogledu optužbi da je izvršio silovanje Zorke Lešić odbrana smatra da, s obzirom na razlike u iskazima ove svjedokinje tužilac ne provodeći niti jedan drugi dokaz na ovu okolnost, samim svjedočenjem Zorke Lešić nije dokazao da je optuženi Brnjić počinio silovanje ove svjedokinje. Branilac Lukač se osvrnuo i na svjedočenje ove svjedokinje u pogledu Pave Glavaš, kojeg je također označila kao osobu koja ju je silovala, ukazujući na taj način na nepouzdanost njenog

svjedočenja. Zbog svega navedenog branilac je predložio da sud optuženog oslobodi po svim tačkama optužnice.

Optuženi Martin Barukčić se pridružio navodima svog branioca.

Odvjetnica Branka Praljak, kao branilac optuženog Pave Glavaša se u završnoj riječi osvrnula na dokaze kojima je po ocjeni ove odbrana dokazano da optuženi Pavo Glavaš nije izvršio radnje silovanja Milice Đekić i Ljubice Lešić onako kako ih optužba tereti. Odbrana je ukazala da je nasuprot svjedočenja oštećenih i ostalih svjedoka Tužilaštva, ponudila Sudu dovoljno subjektivnih i objektivnih dokaza iz kojih je vidljivo da je optuženi BiH napustio u aprilu 92.godine, od kada pa sve do 96.godine boravi van BiH, temeljem čega je isključena mogućnost da je optuženi počinio inkriminacije koje mu optužba stavlja na teret. Zbog svega odvjetnica je predložila da Sud donese oslobađajuću presudu u odnosu na njenog branjenika, te odredi da troškovi njegove odbrane padaju na teret budžeta Suda.

Optuženi Pavo Glavaš je u cjelosti prihvatio izlaganje svoje odvjetnice.

Za razliku od stalih odbrana koji su osporavali učešće optuženih u krivičnom djelu koje im se stavlja na teret, **branilac optuženog Ilije Glavaša, advokat Senad Bilić** je u završnoj riječi osporio i opšte elemente krivičnog djela Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, navodeći da tužilac u ovom postupku nije dokazao postojanje oružanog sukoba i karakter sukoba u BiH.

Opuženom Iliji Glavašu stavlja se na teret da je u noćio 4/5 juni 1992.godine silovao Milicu Đekić, a da pri tom nije dokazano da je u to vrijeme na području opštine Odžak postojao oružani sukob ili rat. Naprotiv iz provedenih dokaza proizilazi da su tu, ko i na drugim mjestima postojale incidentne situacije, ali koje ne zadovoljavaju standard koji je domaća i međunarodna sudska praksa ustanovila po pitanju oružanog sukoba.

Tačkom II optužnice Ilija Glavaš se teretio da je počinio silovanje Zorke Lešić, i pored što navedeni događaj izlazi iz okvira optuženja (maj 92.godine), tužilac nije dokazao da je radnju silovanja poduzeo optuženi Ilija Glavaš.

Branilac je detaljno analizirao sve iskaze ove svjedokinje i ukazao na razlike u njima, cijeneći posebno značajnom izjavu iz 1999.godine kada je sjećanje oštećene bilo svježije, a kada Iliju Glavaša ne navodi kao lice koje je silovalo. Odbrana je ukazala i na razlike u svjedočenju Milice Đekić ocijenivši iskaze ovih svjedokinja nepouzdanim da se

na njima donese osuđujuća presuda. Predložio je Sudu da oslobodi njegovog branjenika optužbe.

Optuženi Ilija Glavaš se složio sa izlaganjem svog branioca.

3. PROCESNE ODLUKE

(a) Odluke o isključenju javnosti

11. Vijeće je na prijedlog odbrana isključilo javnost sa pojedinih dijelova glavnog pretresa primjenom člana 237. ZKP BiH koji propisuje da *“Odluku o isključenju javnosti donosi sudija, odnosno vijeće rješenjem koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.”*

12. Isključenju javnosti opravdavali su razlozi zaštite intimnog života optuženih i oštećenih kako zahtjeva član 235. ZKP BiH, a usljedili su u nastavcima glavnog pretresa koji su održani u dane 28.10.2014.godine 11.11.2014.godine 18.11.2014.godine 13.01.2015.godine 27.01.2015.godine 25.08.2015.godine. U svim navedenim slučajevima radilo se o kratkotrajnom isključenju javnosti tokom kojeg su svjedokinje iznosile pojedinosti samih radnji silovanja.

13. U svim navedenim slučajevima, Vijeće je odluku o isključenju javnosti vezivalo za prijedlog odbrana, budući da u tom trenutku pretresno Vijeće nema ranije date izjave svjedoka, te ne može predvidjeti tok njihovog svjedočenja, pa samim tim ni ocijeniti kada će u toku svjedočenja doći u situaciju da iznose pojedinosti koje ugrožavaju prava optuženog na intimni život.

14. Također, na ročištima 18.11.2014. godine i 13.01.2015.godine Vijeće je kratkotrajno isključilo javnost i u dijelovima ročišta u kojima su svjedokinje koje su do tada imale mjere zaštite i to pseudonim D-1 i D-2 iznosile razloge zbog kojih su tražile da se mjere zaštite ukinu, te da svjedoče pod punim imenom i prezimenom.

15. Vijeće je u svim slučajevima upoznalo javnost sa razlozima isključenja i donesenim odlukama. U smislu odredbe člana 236. stav 1. i 2. ZKP BiH Vijeće je dopustilo da dijelu ročišta koje je zatvoreno za javnost prisustvuju osobe koje se bave naučnoistraživačkim radom ispred Univerziteta u Londonu, zatim osobe ispred

organizacije „Trial“, Udruženja Snaga žena Tuzla, predstavnicima Udruženja logoraša RS, koje predstavljaju oštećene u ovom predmetu i njegove su članice. Spisak imena lica kojim je odobreno da prisustvuju u dijelu gdje je javnost bila isključena nalaze u ovom sudskom spisu. U skladu sa članom 236. stav 3. ZKP BiH osobe koje su bile prisutne dijelovima na kojima je bila javnost isključena. Vijeće je upozorilo da su dužne kao tajnu čuvati sve ono što su na pretresu saznale i da neovlašteno odavanje tajne predstavlja krivično djelo.

(b) Odluke o mjerama zaštite svjedoka

16. Na dijelovima nastavaka glavnog pretresa, koja su kako je već navedeno bila zatvorena za javnost, koji su održani u dane 18.11.2014. godine i 13.01.2015. godine, Tužilaštvo BiH je predložilo da se svjedokinjama kojima su ranijim rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 007715 14 Krn 5 od 08.07.2014. godine određene mjere zaštite ukinu.

17. Nakon izjašnjenja svjedoka koje su do tada imale pseudonime D1 i D2 Vijeće je u skladu sa odredbama člana 12. stav 7. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka (u daljem tekstu Zakon o zaštiti svjedoka) istima ukinulo mjere zaštite identiteta, te su svjedokinje svjedočile pod punim imenom i prezimenom i to svjedokinja kojoj je ranije bio određen pseudonim D2 u daljem postupku je svjedočila pod imenom Zorka Lešić, a svjedokinja D-1 kao Joka Goranović.

18. Vijeće je ovakvu odluku donijelo nakon saslušanja svjedokinja koje su izričito tražile da svjedoče javno i pod punim imenom i prezimenom. Vijeće je u svakom od navednih slučajeva, uzelo u obzir razloge koje su svjedoci navodili, pri tom imajući na umu cilj i svrhu tih mjera, kao prava optuženih.

(c) Protek roka od trideset (30) dana

19. Prema dredbi člana 251. stav 2. ZKP BiH „Glavni pretres koji je odgođen mora ponovo početi ako se izmjeni sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže do 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu, odnosno da se koristi zapisnik o uviđaju“.

20. Kako je između nastavaka glavnog pretresa održanih na dane 02.12.2014.godine i 13.01.2015.godine, zatim 07.04.2015. godine i 12.05.2015.godine, te 08.07.2015.godine i 25.08.2015.godine proteklo više od trideset dana, Vijeće je primjenom ove zakonske odredbe, uz prethodno pribavljenu saglasnost stranaka i branilaca, odlučilo da glavni pretres ne počinje iznova nego da se u njegovom nastavku koriste ranije izvedeni dokazi.

(d) Izuzetak o neposrednog izvođenja dokaza - prihvatanje iskaza svjedoka u skladu sa članom 273. stav. 2.ZKP BiH

21. Sud je na glavnom pretresu koji je održan 02.12.2015.godine prihvatio da se na prijedlog tužioca pročita iskaz umrle svjedokinje Ljubice Lešić.

22. Član 273. ZKP BiH koji se odnosi na izuzetke od neposrednog sprovođenja dokaza, u stavu 2. predviđa da se *“ zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudije odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih razloga.”*

23. Nakon izvršenog uvida u izvod iz matične knjige umrlih¹, Vijeće je utvrdilo da je navedena svjedokinja preminula, te da su time ispunjeni uslovi propisani članom 273. stav 2. ZKP BiH za čitanje i korištenja zapisnika iz istrage², kao dokaza na glavnom pretresu.

24. Kako se radi o izuzetku od neposrednog izvođenja dokaza, kojem Sud pribjegava kada na glavnom pretresu iz zakonom predviđenih razloga nije moguće neposredno saslušati svjedoka, Vijeće je suprotnoj strani dalo mogućnost, da navede pitanja koja bi bila postavljena svjedocima da su isti neposredno saslušani.

25. Na nastavku glavnog pretresa iz već navedenih razloga, a na prijedlog odbrane optuženog Ilije Glavaša pročitan je i iskaz preminule svjedoke Ljubice Lešić

¹ Izvod iz matične knjige umrlih za svjedokinju Ljubicu Lešić, broj 04-202-1-163/14 od 27.11.2014.godine, izdat u Šamcu;

² Zapisnik o saslušanju svjedoka Ljubice Lešić broj: T20 0 KTRZ 0008624 14 od 28.03.2014. godine;

broj Ki 272/93 od 18.04.1995.godine, dat istražnom Vojnom sudiji Vojnog suda u Banja Luci.³

(e) Odluka po prigovorima na dokaze Tužilaštva BiH

26. Odbrana je prigovarala čitanju iskaza i uvrštavanju u dokazni materijal Zapsinika o saslušanju svjedoka Ljubice Lešić broj: T20 0 KTRZ 0008624 14 od 28.03.2014. godine. Naime, optuženi Marijan Brnjić osporio je autentičnost ovog dokumenta, tvrdeći da se potpis svjedokinje na ovoj izjavi razlikuje od potpisa na ostalim izjavama, kojim prigovorima su se pridružili branioci optuženog Martina Barukčića i Ilije Glavaša. Dalje, optuženi Brnjić je prigovorio i zakonitosti ovog dokaza budući da se na istom navodi da je dat u Tužilaštvu BiH, da je ispitivanje svjedokinje završeno u 15:00 sati dok je istog dana u 16:30 započeto ispitivanje svjedokinje Milice Đekić u PS Vukosavlje, što je po navodima optuženog nemoguće da se u tako kratkom vremenu stigne iz Sarajeva u Vukosavlje. Branilac optuženog Ilija Glavaš se pridružio navedenom i dodao da prigovara zakonitosti iz razloga što nije navedeno ime i prezime zapisničara, kao i da zapisnik nije potpisan od strane zapisničara. Optuženi Marijan Brnjić i branioci optuženih Martina Barukčića i Ilije Glavaša su zatražili grafološko vještačenje potpisa svjedokinje Ljubice Lešić.

27. Vijeće je prihvatilo obrazloženje koje je na navedeni prigovor dao tužilac navodeći da je omaškom navedeno da je izjava uzeta u prostorijama njene porodične kuće, iz razloga što je svjedokinja imala zdravstvene probleme zbog kojih nije mogla doći u prostorije najbliže policijske stanice, a pogotovo u Tužilaštvo. Tužilac je objasnio da je do greške došlo usljed kompletnih okolnosti u kojima se izjava daje, donosno da je u porodičnoj kući, gdje su prisutni članovi porodice, pa je, dok su oni napustili prostorije u kojima je saslušana svjedokinja, došlo do pogreške.

28. Optuženi Marijan Brnjić je prigovorio i to što su članovi porodice prisustvovali saslušanju svjedokinje, navodeći da je to suprotno odredbama ZKP BiH.

29. Kako je tužilac razjasnio okolnosti zbog kojih je došlo do pogreške u mjestu saslušanja svjedoka, prihvatajući to obrazloženje, Vijeće je odlučilo da se izjava Ljubice Lešić pročita na glavnom pretresu.

³ Dokaz odbrane optuženog Ilije Glavaš O-IV-6;

30. Odbrane su u daljem toku postupka odustale od prijedloga da se potpis svjedokinje Ljubice Lešić vještači po vještaku grafologu.

31. Neosnovan je prigovor zakonitosti optuženog Brnjića, istaknut iz razloga što je saslušanju svjedokinje prisustvovali i članovi njene porodice, budući da je tužilac pojasnio da su oni napustili prostoriju prije početka davanja iskaza. Također, neosnovan je i progovor zakonitosti koji je istakao branilac optuženog Ilije Glavaša, advokat Senad Bilić jer se u zapisniku ne navodi ime zapisničara niti je isti potpisan od strane zapisničara, tužioca i stručnog saradnika. Vijeće je uvidom u predmetni zapisnik utvrdilo da su saslušanju prisustvovali tužilac, stručni saradnik i saslušani svjedok, te da su isti i potpisali.

(f) Odluka po prigovorima na dokaze odbrane

32. Optuženi Marijan Brnjić kao dokaz uveo je Izvod iz katastra razmjera 1:25000 za naselje Potočanski Lipik, na kojem je obilježio gdje se njegova kuća nalazi, zatim magistralni put Odžak – Novi Grad, seoski put iz Potočanskog Lipika kroz zaseok Brezik do magistralnog puta, sokake u zaseoku Brezik u Posavskoj Mahali, te gdje se nalazi kuća Ilije Jurića.

33. Tužilac je na navedeni dokaz uložio prigovor autentičnosti, neosporavajući razmjeru karte, nego to što je optuženi ucrtavao.

34. Vijeće je prihvatilo da se u spis uvede navedeni dokaz, budući da su kako svjedoci optužbe, tako i odbrane govorili o udaljenosti sela, putevima kroz selo te rasporedu kuća optuženog Brnjića i Ilije Jurića, sa napomenom da će se ono što je optuženi ucrtavao cijeliti u skald u sa dokaznom snagom ovog dokaza i u vezi sa drugim provedenim dokazima.

35. Tužilac je na dokaze odbrane optuženog Martina Barukčića uvedene pod brojevima O-II-4, O-II-6, O-II-7, O-II-8, O-II-9, O-II-10, O-II-11, O-II-12, O-II-13 i O-II-14⁴ uložio prigovore relevantnosti.

36. Vijeće je odlučilo prihvatiti navedene dokaze u spis, budući da su uloženi na okolnosti o kojima su se u toku postupka izjašnjavali svjedoci tužilaštva na okolnost li je

⁴ Popis dokaza se nalazi u prilogu presude

optuženi imao brata Juru, zatim da li je njegov otac zidao objekte kod nekih članova porodice Lešić i sl, napominjući da će isti biti cijenjeni u skladu sa njihovom dokaznom snagom i u vezi sa drugim provedenim dokazima.

(g) Odbijanje dokaza odbrane Martina Barukčića

37. Odbrana optuženog Martina Barukčića predložila je da se na glavnom pretresu sasluša veći broj svjedoka na iste okolnosti. Po nalogu Vijeća odbrana je reducirala svoj prijedlog dokaza, i ponovno predložila veliki broj svjedoka na identične okolnosti.

38. Vijeće je prihvatilo i na prijedlog odbrane optuženog Martina Barukčića saslušalo svjedoke Iliju Barukčić, Ivicu Agatić, Jozu Pudića, Mariju Barukčić, Tadiju Vranić i Vesnu Barukčić, dok je preostale svjedoke predložene pismenim podenskom od 01.07.2015.godine odbilo cijeneći da se radi o kumulaciji dokaza na iste okolnosti. Naime, Vijeće je vodeći računa o efikasnosti i ekonomičnosti postupka odlučilo neprihvatiti prijedlog odbrane da se na istu okolnost saslušava i po 5-6 svjedok.

39. Također je odbijen prijedlog odbrane Martina Barukčića da se u spis uvrste zapisnici o ispitivanju oštećenih koje su svjedočile na glavnom pretresu, zbog kako je navedeno razlika u svjedočenju. Vijeće je ovaj prijedlog odbrane odbilo budući da odbrana te zapisnike nije predočavala svjedocima prilikom njihovog saslušavanja, niti ih je ispitivala na okolnost kontradiktornosti zbog kojih je predloženo ulaganje u sudski spis.

(h) Odbijanje prijedloga odbrane optuženog Pave Glavaša za saslušanje svjedoka Jurg Madera

40. Odbrana optuženog Pave Glavaša predložila je da se na okolnost pojašnjenja uložених materijalnih dokaza sasluša svjedok Jurg Mader. Vijeće ovaj prijedlog nije prihvatilo, budući da je svjedok predložen da potvrdi da je optuženi radio kod ovog svjedoka, a što je odbrana dokazivala materijalnim dokazima. Vijeće je ostavilo mogućnost tužiocu da sasluša svjedoka Jurg Madera ukoliko smatra spornim autentičnost uložених dokaza. Tužilac je najprije predložio ovog svjedoka kao dodatni dokaz optužbe, ali mu je nakon obavljenih provjera odustao od saslušanja jer mu u razgovoru koji je sa njim obavio potvrdio autentičnost dokumenata zbog kojih ga je imao namjeru saslušati.

(i) Odbijanje dokaza odbrane optuženog Ilije Glavaša

41. Vijeće je odbilo prijedlog odbrane optuženog Ilije Glavaša da u sudski spis uloži zapisnik o saslušanju svjedoka Milice Nedić⁵, jer navedena svjedokinja nije saslušana na glavnom pretresu, a odbrana nije ukazala da je njen dolazak i nepsoredno saslušanje nemoguć ili otežan.

(j) Neprihvatanje dopune dokaznog postupka

42. Tužilaštvo je dana 29.09.2015.godine na ročištu podnijelo Sudu prijedlog za izvođenje dokaza replike i dopunu dokaznog postupka u smislu odredbi člana 276. ZKP BiH, saslušanjem Ilije Jurića, Jovanke Vujinović i Bože Matanović.

43. Obrazlažući svoj prijedlog tužilac saslušanje svjedoka Ilije Jurića predlaže na okolnosti tačke 4 optužnice u svrhu pobijanja dokaza odbrane koji su govorili da Marijan nije učestvovao u odvođenju Vere Bijelić, zatim Jovanku Vujinović na okolnosti četiri tačke optužnice i alibija optuženog Pave Glavaša, zatim pobijanja svih navoda svjedoka odbrane optuženog Martina Barukčića, a Božu Matanovića, na okolnosti alibija Pave Glavaša.

44. Vijeće je odbilo prijedlog tužioca da u replici sasluša predložene svjedoke s obzirom da je na okolnost boravka optuženog Pave Glavaš u BiH u vrijeme kada su se događaji desili, saslušao veći broj svjedoka u redovnom dokaznom postupku, a posebno što na dokaze odbrane optuženog Pave Glavaša kojim je dokazivao alibij (materijalnim dokazima i izjavama svjedoka), tužilac nije ponudio dokaze kojim bi bila opovrgnuta njihova tačnost. U tom smislu tužilac je predlagao saslušanje svjedoka Jurg Madera, što bi i predstavljalo repliku, ali je od tog prijedloga odustao. Optuženi Pavo Glavaš alibi je dokazivao dokumentima a svjedoci tužilaštva očigledno nisu svjedoci koji bi eventualno mogli osporavati autentičnost navedenih dokaza, nego su svjedoci koji bi navodno potvrđivali prisustvo optuženog Pave Glavaša na navedenim prostorima u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Ovdje treba posebno napomenuti da tužilac u toku postupka nije ulagao žalbu na rješenje o ukidanju pritvora optuženom Pavi Glavašu gdje je Sud obrazlažući rješenje jasno naveo da nakon provedenih

⁵ Zapisnik o saslušanju svjedoka Milice Nedić, Kantonalno tužilaštvo Posavskog kantona Orašje, broj T02 0 KTRZ 0004089 12 od 14.11.2013.godine

dokaza odbrane više ne postoji osovana sumnja da je optuženi počinio djela koja mu se stavljaju na teret.

45. Posebno je upitan prijedlog tužioca za saslušanje Jovanke Vujinović koja se bez poziva javila tužiocu i izrazila želju da svjedoči, a do momenta podnošenja prijedloga, tužilac je još uvijek nije saslušao pa tako nije ni imao saznanja o okolnostima na koje će svjedočiti, te da li su ona relevantna i prihvatljiva za potrebe dokazivanja u konkretnom postupku.

46. Vijeće je ostavilo mogućnost tužiocu da predlaže dodatne dokaze u skladu sa članom 276. ZKP BiH, što je i učinio podneskom od 13.10.2015.godine i dopunom istog od 14.10.2015.godine.

47. Prijedlogom za dopunu dokaznog postupka tužilac je ponovno predložio saslušanje istih svjedoka uz sljedeće obrazloženje:

a) Jovanka Vujinović –*koja je kako se u prijedlogu navodi kontaktirala tužioca u toku mjeseca septembra i izjavila da raspolaže saznanjima vezanim za predmet krivičnog postupka, o kojima nije ranije svjedočila, ali u cilju utvrđivanja istine želi da svjedoči. Svjedokinja je svoj iskaz htjela dati javno, iako je riječ o povratnici u Novi Grad, tako da u toku istrage tužilac nije raspolagao saznanjima da ova svjedokinja može dati iskaz;*

b) Ilija Jurić – *u vrijeme provođenja istrage bio je nedostupan državnim organima gonjenja, te isti nakon što je pristupio po pozivu Tužilaštva postao dostupan i saslušan u svojstvu svjedoka;*

c) Božo Matanović – *u fazi istrage i postupka optuženja Tužilaštvo nije raspolagalo informacijom da svjedok ima saznanja relevantna za sudski spis. Do ovih saznanja tužilac je došao nakon optuženja, jer je u skladu sa svojim zakonskim obavezama nastavio sa prikupljanjem dokaza i u arhivskim materijalima MUP RS-a, pronašao činjenice koje ukazuju da svjedok raspolaže saznanjima važnim za ovaj postupak, a što je razlog zbog kojeg je ovog svjedoka mogao saslušati samo u fazi dodatnih dokaza;*

48. Sud je odbio prijedlog Tužilaštva da se u okviru dodatnih dokaza saslušaju svjedoci Vujinović Jovanka, Ilija Jurić i Božo Matanović. Sud je navedenu odluku donio

cijeneći da razlozi koje je Tužilaštvo navelo u obrazloženju prijedloga ne predstavljaju opravdane razloge zbog kojih se ovi dokazi nisu mogli provesti u redovnom postupku.

49. U odnosu na svjedoka Iliju Jurić i razloge na koje se tužilac poziva, po ocjeni Vijeća nisu opravdani. Naime tužilac je naveo da je svjedok bio nedostupan državnim organima u vrijeme provođenja istrage i podizanja optužnice, ali da je na poziv Tužilaštva postao dostupan i dao svoj iskaz u svojstvu svjedoka. Tužilac nije dao obrazloženje kako je to svjedok bio nedostupan, a nakon poziva postao dostupan, i zašto mu poziv nije upućen u vrijeme dok je vođena istraga protiv optuženih. Kod ovakvog stanja stvari prijedlog tužioca za saslušanje ovog svjedoka u fazi izvođenja dodatnih dokaza je odbijen.

50. Kada su u pitanju svjedoci Jovanka Vujinović i Božo Matanović i dato obrazloženje tužioca kojim opravdava njihovo saslušanje u fazi dodatnih dokaza, Vijeće primjećuje da je u vezi ovog predmeta tužilac nastavio sa prikupljanjem dokaza i nakon podizanja optužnice mada procesna pravila nalažu podizanje optužnice nakon temeljno provedene istrage i kada je stanje predmeta razjašnjeno u dovoljnoj mjeri. Vijeću su ostali nejasni motivi svjedokinje Vujinović zbog kojih se sama javlja da svjedoči, posebno što je u toku postupka prilikom saslušanja svjedoka Vijeće primjetilo postojanje uticaja i sugestija drugih, kao i međusobno usklađivanje iskaza svjedoka, a o čemu će se Vijeće osvrnuti u obrazloženju oslobađajućeg dijela presude.

(k) Odstupanje od redoslijeda izvođenja dokaza (član 240. u vezi sa članom 261.stav 2 ZKP BiH)

51. U toku postupka, sud je donio odluku da se u smislu odredbe iz člana 240. u vezi sa članom 261. stav 2. ZKP BiH, odstupi od redoslijeda izvođenja dokaza. Naime, imajući u vidu Informaciju Odjeljenja za podršku svjedocima od 26.01.2015.godine godine kojom je Sud obaviješten o zdravstvenim problemima svjedokinje Spasenije Lešić, Vijeće je donijelo odluku da se promijeni redoslijed izvođenja dokaza na način da svjedokinja Spasenija Lešić bude saslušana po prestanku smetnji za pristupanje na glavni pretres.

52. S tim u vezi svjedokinja Spasenija Lešić je saslušana u toku postupka predviđenog za izvođenje dokaza odbrane, dana 29.09.2015.godine

(I) Izmjene u izreci presude u odnosu na činjenični opis iz optužnice

53. Sud je u činjeničnom opisu tačke 1 osuđujućeg dijela presude, načinio izmjene pri tome ne dirajući u pravnu kvalifikaciju djela i objektivni identitet optužnice i presude.

54. Navedene intervencije su nastale kao rezultat provedenih dokaza i po ocjeni Vijeća pridonose tačnijem određenju konkretnog krivičnog djela, bez narušavajnja njegovih bitnih elemenata.

55. Tako je pretresno Vijeće u preambuli osuđujućeg dijela presude, umjesto „Vojske Republike Srpske“ kako je naznačeno u preambuli optužnice, navelo „Vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine“.⁶

56. Pored navedenog Vijeće je iz tačke 1. osuđujućeg dijela presude izostavilo “ u periodu od 23,00 do 01,00 ”, te umjesto „gurnuo na gomilu granja koja se tu nalazila” u presudi navelo “gurnuo je na tlo”, čime je činjenični opis usklađen sa provednim dokazima a objektivni identitet optužbe i presude očuvan.

II. STANDARDI OCJENE I OPŠTA OCJENA DOKAZA

57. Osnovna obaveza Vijeća u pogledu svih dokaza propisana je članom 281. stav 2. ZKP-a BiH u kojem se navodi: “*Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.*”

58. Sudska praksa je za osuđujuću presudu definisala standard “*dokaza van razumne sumnje.*” Prema opšteprihvaćenom stanovištu, dokazi van razumne sumnje su dokazi na osnovu kojih se pouzdano može zaključiti da postoji veći stepen vjerovatnoće da je optuženi počinio krivično djelo.

59. Sud je razmatrao i cijenio sve izvedene dokaze, ali će se u presudi osvrtni samo na one dokaze koji su relevantni za donošenje odluke, te obrazlagati i iznositi zaključke samo o činjenicama koje su od suštinske važnosti za odluku. Sud podsjeća da član 15. ZKP BiH predviđa princip slobodne ocjene dokaza, koji je ograničen jedino

⁶ Dokaz T- 9

principom zakonitosti dokaza, što znači da je ocjena dokaza oslobođena formalnih pravnih pravila koja bi a priori određivala vrijednost pojedinih dokaza. Uspostavljajući ovaj princip, zakonodavac je dao neophodnu slobodu sudskoj vlasti i pokazao povjerenje u prosudbenu moć sudija.

60. Član 10. ZKP BiH (zakonitost dokaza) predviđa da:

“Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.”

61. Osim što iskaz svjedoka treba biti dat iskreno, neophodno je i da je iskaz pouzdan. Imajući to na umu, Vijeće je tokom cijelog postupka bilo svjesno da je u iskazima o činjenicama koje su se dogodile puno godina ranije, prisutna nesigurnost usljed nestalnosti ljudske percepcije u odnosu na traumatične događaje i sjećanja na te događaje. Prilikom ocjene iskaza svjedoka koji su svjedočili u predmetnom postupku, Vijeće je posebno cijenilo njihovo držanje, ponašanje i karakter, razmotrivši u odnosu na njih i druge dokaze i okolnosti u vezi sa ovim predmetom.

62. Nedosljednosti u iskazu svjedoka ne znače same po sebi da sudsko vijeće koje postupka razložno to svjedočenje mora odbaciti kao nepouzđano. Slično tome, faktori kao što su vremenski razmak između događaja i svjedočenja, mogući uticaj trećih lica, nepodudarnosti, ili stresne okolnosti u vrijeme događaja ne isključuju automatski mogućnost da se Vijeće osloni na takav iskaz. Međutim, trebalo bi da prilikom ocjenjivanja i odmjeravanja težine dokaza pretresno Vijeće vodi računa i takve faktore uzme u obzir.⁷

63. Vezano za posredne dokaze (dokaze iz druge ruke), Vijeće ističe da su u praksi ovog suda takvi dokazi prihvatljivi. Naravno, dokazna vrijednost takvih dokaza zavisi od konteksta i karaktera predmetnog iskaza, kao i od toga da li je taj iskaz potkrijepljen i drugim dokazima. Osim toga, vijeće podsjeća da je Sud slobodan u ocjeni dokaza (u skladu sa članom 15. ZKP BiH).

⁷ Predmet *Kupreškić i dr.*, br. IT-95-15-A, Presuda žalbenog vijeća od 23.10.2001. godine, strana 12, par 31;

64. Vijeće je imalo u vidu i praksu Europskog Suda za ljudska prava⁸ prema kojoj se Sud, iako je obavezan dati razloge za svoju odluku, ne mora detaljno baviti svakim argumentom koji je iznijela neka od strana u postupku.

65. Ne postoji zakonska obaveza da se u presudi izlože svi pojedini dokazi. Zakonska obaveza je razmatranje svih iznesenih dokaza prilikom donošenja odluke. Bilo bi nesvrishodno nametati bilo kojem sudećem Vijeću obavezu da svaki pojedinačni dokaz, dakle, svako svjedočenje i svaki materijalni dokaz koji su izneseni tokom glavnog pretresa, pojedinačno obrazlaže u presudi.

66. Žalbeno vijeće u predmetu *Kvočka* podsjeća na to da je stvar diskrecione ocjene pretresnog vijeća koje će pravne argumente razmotriti. Što se tiče zaključaka o činjenicama, pretresno Vijeće je dužno da izvede samo one zaključke o činjenicama koji su od suštinske važnosti za utvrđivanje krivice po određenoj tački optužnice. Nije nužno osvrtni se na svaki iskaz svjedoka ili svaki dokaz u sudskom spisu.⁹

67. Isti stav je iznesen od strane Žalbenog vijeća MKSJ i u predmetu *Mucić i dr.*: „Pretresno vijeće nije dužno da u svojoj presudi iznosi i opravdava svoje nalaze u vezi sa svime što je izneseno tokom suđenja“¹⁰.

68. Žalbeno Vijeće podsjeća da pretresno vijeće ima puno diskreciono pravo da odmjeri koju će težinu i vjerodostojnost pripisati iskazu nekog svjedoka.¹¹ Pritom pretresno vijeće mora uzimati u obzir relevantne faktore u zavisnosti od konkretnog slučaja, uključujući i ponašanje svjedoka u sudnici, njegovu ulogu u datim događajima, uvjerljivost i jasnoću njegovog iskaza, pitanja da li ima protivrječnosti ili nedosljednosti u njegovim uzastopnim izjavama ili između njegovog svjedočenja i drugih dokaza, ranije primjere lažnog svjedočenja, motivaciju za davanje lažnog iskaza, te odgovore tog svjedoka tokom unakrsnog ispitivanja.¹²

69. Uzimajući u obzir ove i druge faktore na koje se poziva u presudi, Vijeće je imalo na umu da analiza provedenih dokaza cijenjenih pojedinačno i u vezi sa ostalim

⁸ Predmet Evropskog suda za ljudska prava *Garcia Ruiz v. Spain*, No. 30544/96, 21.01.1999. godine;

⁹ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Kvočka i dr.*, par. 23-25;

¹⁰ *Mucić i dr.*, Presuda Žalbenog vijeća, 20. februara 2001. godine, par. 498

¹¹ Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par.194, Međunarodni krivični sud za Ruandu;

¹² Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i dr.*, par 194;

dakazima provedenim u pogledu djela i učinioca, mora ishoditi zaključak van svake razumne sumnje.

70. Pri ocjeni dokaza u skladu sa odredbama ZKP BiH, Vijeće je imalo na umu i pretpostavku nevinosti iz člana 3. ZKP BiH koji otjelovljuje opšti princip prava prema kojem je na Tužilaštvu teret utvrđivanja krivice optuženih i da to mora tužilac uraditi van razumne sumnje.

71. Vijeće je u skladu sa iznesenim stavovima i zakonskom regulativom, presudu zasnovao na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu, savjesno ocjenjujući svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene dokaza izvelo zaključak da je optuženi Marijan Brnjić počinio djelo opisano u tački 1 (jedan) izreke presude, osuđujući ga na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina. Nasuprot tome Vijeće nije van razumne sumnje moglo utvrditi da su optuženi Marijan Brnjić, Martin Barukčić, Pavo Glavaš i Ilija Glavaš počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, u vezi sa članom 22 istog zakona.

(i) ALIBI OPTUŽENIH

i. Marijan Brnjić

72. Optuženi Marijan Brnjić izvodio je dokaze kako bi dokazao da je u uvrijeme obuhvaćeno optužnicom boravio van BiH, tačnije u R Njemačkoj. Na okolnost svog alibija izveo je svjedoke Klaru Brnjić (supruga optuženog), Marka Antunovića, Ivu Brnjića, Josipa Marića, Šimu Bajušića i Matu Iličevića. Odbrana optuženog Marijana Brnjića je takođe u sudski spis uložila i dva materijalna dokaza, potvrde, iz kojih proizlazi da su optuženi Marijan Brnjić i članovi njegove porodice imali prijavljeno prebivalište u R Njemačkoju u periodu od maja 1992. godine pa do 1996. godine. U istu svrhu optuženi Marijan Brnjić je svjedočio u svoju korist.

73. Svjedokinja Klara Brnjić je na glavnom pretresu izjavila da su ona i Marijan sa porodicom otišli u Njemačku u 10. mjesecu 91. godine gdje su bili skupa do marta 92. godine kada se on vraća u BiH da završi obaveze oko domaćinstva, planirajući da se brzo vrati, ali ga je zatekao rat, zbog čega je ostao do 9. maja 1992. godine. Tog 09.05.1992. godine dovezao ga je brat Ivo i 12. maja se Marjan ponovo prijavio u

Pfeffenhausen. Zaposlio se u osmom mjesecu u firmi "Vrant". Družili se sa Markom Antunovićem koji im je negdje sredinom šestog mjeseca 92.godine došao u posjetu sa obitelji, a sutradan su otišli u Minhenu na misu na Marijin Plac. Kod njih je svratio i Josip Marić (iz Švicarske došao) po kome je Marijan poslao paket lijekova i pomoć u BiH. Početkom sedmog mjeseca 92.godine takođe im je sa obitelji dolazio u posjetu Ivo, Marijanov brat. Na upit tužioca da li su se viđali još sa nekim iz Odžaka u to vrijeme, svjedokinja kaže da su se na hodočašću u Njemačkom gradu blizu Švicarske granice, vidjeli sa dosta poznatih osoba među kojima i Šimo Bajušić, njegov brat, te i sa njenom braćom.

74. Svjedok Marko Antunović navodi da je sa svojom suprugom i dvoje djece otišao majci u Njemačku u mjesto Kandel. Sa optuženim Marijanom Brnjićem se čuo negdje sredinom 5.mjeseca 92.godine, a dolazio kod njega sredinom šestog mjeseca i zajedno išli u Minhenu na misu.

75. Svjedok Ivo Brnjić (brat optuženog Brnjića) navodi da se 9/10. maj 1992.godine našao sa Marjanom Brnjićem u Zagrebu i otišli zajedno u Njemačku. Nakon 40 dana, negdje pred Usrks, se čuo sa njim, a početkom sedmog mjeseca je sa ženom i djecom bio u posjeti kod Marijana. Navodi da je Marijan u Njemačkoj imao vizu sa kojom nije mogao prelaziti u druge zemlje, ali da je jedne prilike prešao u Austriju, ne znajući da mu to nije dozvoljeno. To je bilo poslije pada Odžačke opštine, krajem sedmog mjeseca 1992.godine.

76. Svjedok Josip Marić je optuženog Brnjića viđao u šestom i sedmom mjesecu. Sjeća se da ga je vidio krajem 6. mjeseca kad je naišao u Njemačku i došao kod njega po pomoć koju je on slao u BiH. Viđao ga i poslije, dolazio je dva puta i u Švicarsku gdje su skupljali pomoć, a i poslije toga kada su skupljali pomoć koju su slali u Odžak. Svjedok na upit tužioca kaže da je pad Odžaka za njega upečatljiv događaj jer je napustio svoju kuću, ali se datuma ne sjeća.

77. Svjedok Šimo Bajušić poznaje Marijana Brnjića, iz istog su sela i zajedno rasli. Navodi da je 92.godine živio u Švicarskoj, te da je vidio Marjana u mjesecu junu 92.godine na Misi povodom praznika, bili su tu sa porodicama. Poznato mu je da je Marijan tada živio u Njemačkoj u blizini Minhena.

78. Svjedok Ilićević Mato koji poznaje Marijana Brnjića niz godina, navodi da je Marijan bio pripadnik TO, te da se u 9. mjesecu nalazio sa Marijanom koji mu je pomagao oko zaposlenja.

79. Saglasno svjedoku Mati Ilićeviću i optuženi Marijan Brnjić navodi da je bio pripadnik TO sve do 08.05.92.godine, a nakon 08.05.1992.godine da je uspio napustiti BiH i otići porodici u Njemačku, gdje ga je odveo brat Ivo sa kojim se našao u Zagrebu. Svjedočeći u korist svoje odbrane, optuženi Marjan Brnjić je opisao i okolnosti u kojim je viđao svjedoke koji su davali iskaz na okolnost njegovog alibija.

ii. Martin Barukčić

80. Optuženi Martin Barukčić izvođeci svoje dokaze nastojao je dokazati da je u periodu od 01.06.1992.godine pa do 08.06.1992.godine (u vrijeme kada su se odvijali događaji opisani u tačkama I i III optužnice), bio van BiH, tačnije na otoku Vir, gdje je otišao po ženu i dijete koji su bili u izbjeglištvu.

81. Optuženi je svjedočio na okolnosti svog odlaska na otok Vir, a na iste okolnosti saslušani su i svjedoci odbrane Ilija Barukčić, Marija Barukčić, Vesna Barukčić. Ovi svjedoci su ukazivali da je optuženi Martin Barukčić u periodu od 01.06.1992.godine pa do 08.06.1992.godine boravio van BiH, posebno se osvrćući na dan 4.06.1992.godine, tvrdeći da se tog dana optuženi nalazio na Viru gdje je išao u poštu kako bi sestri Mari čestitao rođendan.

82. Na navedenu okolnost odbrana je uložila i materijalne dokaze, dokument 102. Brigada Bosanske Posavine Odžak broj SL/92 od 01.06.1992.godine, kojom se vojnom obvezniku Martinu Barukčiću dozvoljava napuštanje BiH do 08.06.1992.godine, te Ovjerenu kopiju lične karte iz 2009. Godine, TK MUP, na ime Mare Janješ i Izvod iz matične knjige rođenih za Maru Janjiš broj: 06-13-1-1098/2015 od 25.03.2015. godine, Odžak.

83. Navedeno su potvrdili i svjedoci Ivica Agatić kojem je poznato da je Martin išao na Vir po ženu i dijete, ali se zbog proteka vremena ne sjeća kad. I svjedoku Jozi Pudić je takođe poznato da je Martin početkom 6.mjeseca išao po ženu i dijete.

84. Optuženi je također u svojoj odbrani ustvrdio da je noći kada je pao Novi Grd 08/09.maj 1992.godine, bio u kući Pudića gdje se slavio pad Novog Grada, što su potvrdili i svjedoci Jozo Pudić i Ivica Agatić.

iii. Pavo Glavaš

85. Optuženi Pavo Glavaš svjedočeći u korist svoje dobrane, navodi da je napustio BiH kraj marta 92.godine, te početkom aprila 1992.godine otišao na rad u Švajcarsku gdje je bio čitavo vrijeme rata, te se tek 1996.godine vratio u BiH.

86. Svjedok odbrane Luka Jurić je takođe potvrdio da je Pavo Glavaš napustio BiH u martu 92.godine i toga se dobro sjeća, a svjedok Božo Jurić, da je zajedno sa Pavom napustio Posavsku Mahalu. Svjedok Pavo Bratić je potvrdio da je optuženi Pavo Glavaš u junu mjesecu 1992.godine živio i radio u Švajcarskoj, dok su optuženi Marijan Brnjić i Martin Barukčić, kao i njihovi svjedoci saslušani tokom ovog postupka, na upit odbrane Pave Glavaša, potvrdili da optuženog u BiH nisu viđali u vrijeme obuhvaćeno optužnicom.

87. Na navedenu okolnost odbrana optuženog je uložila materijalne dokaze i to: Wohnsitzbescheinigung – Potvrda mjesta prebivališta 7550 Scuol, 24.07.1996.godine, Putovnica R.Hrvatske na ime Pavo Glavaš izdata dana 08.04.1993 godine broj 08626661, Pasoš SFRJ na ime Pavo Glavaš izdat dana 17.06.1980. godine broj HO 906815, Pasoš SFRJ na ime Pavo Glavaš izdat dana 03.04.1990. godine broj BHR 392500, Šihtarica za 1992 godinu na ime Pavo Glavaš, Osiguranje za slučaj nezaposlenosti na ime Pavo Glavaš AHV. broj 400.61.469.151, Platna lista na ime Pavo Glavaš obračunski period 01.06.1992. godine do 30.06.1992. godine, Kopija seznoske radne dozvole ZAR-br. 0286.8708/6 kart. Ref.- br. GR 11980, Akt Federalnog ministarstva za pitanja broaca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata broj 07-03-694/14 od 26.06.2014. godine, Potvrda na ime Pavo Glavaš – Mader Transports d.o.o. CH – 7554 Sent.

(ii) NALAZI VIJEĆA U POGLEDU ALIBIJA OPTUŽENIH

88. Vijeće je ocjenom svih provedenih dokaza utvrdilo i prihvatilo alibi optuženog Pave Glavaša, jer je odbrana optuženog nedvojbeno dokazala da se u vrijeme obuhvaćeno optužnicom nalazio van BiH.

89. Pored subjektivnih dokaza, odnosno iskaza svjedoka¹³ koji su opisali kada i pod kojim okolnostima je optuženi Pavo Glavaš napustio BiH, njihovo svjedočenje je u cijelosti potvrđeno materijalnim dokazima. Naime, Pavo Glavaš je predočio i u spis kao dokaz uložio putovnice iz perioda obuhvaćenog optužnicom iz kojih je jasno vidljivo njegovo kretanje u tom vremenu. Pored navedenog, odbrana je uložila i ostale putovnice optuženog Pave Glavaša koji potvrđuju tačnost njegovog svjedočenja u pogledu kretanja u godinama koje su prethodile događaju iz optužnice, te i nakon toga. Suprotno prigovoru tužioca, Vijeće je navedene dokumente ocijenilo relevantnim i kao takve prihvatilo jer potvrđuju tačnost svjedočenja Pave Glavaša

90. Odbrana je dokazima O-III-5, zatim O-III-6, O-III-7 O-III-8, O-III-9 i O-III-11, koji su u potpunoj saglasnosti sa svjedočenjem kako optuženog Pave Glavaša, tako i iskazima njegovih svjedoka, dokazala da se optuženi u vrijeme obuhvaćeno optužnicom (4/5.jun 1992.godine, za I tačku optužnice, i prva polovina mjeseca maja, za II tačku optužnice) nije nalazio u BiH, odnosno da se nalazio u Švajcarskoj gdje je živio i radio, zbog čega je pretresno Vijeće u cjelosti prihvatilo njegov alibi. Vijeće posebno naglašava da je država Švajcarska bila tada a i danas je jedna od razvijenijih evropskih država i čiji nadležni organi zasigurno nebi izdavali i ovjeravali dokumente sa neistinitim sadržajem kao što su dokumenti koje je priložio optuženi Pavo Glavaš. Zbog svega navedenog Sud je van razumne sumnje utvrdio da je optuženi Pavo Glavaš u inkriminisanom periodu nesumnjivo bio Švajcarskoj.

91. Vijeće je prilikom ocjene dokaza na okolnost alibija imalo u vidu i dokaz odbrane O-III-10¹⁴ iz kojeg proizilazi da se optuženi Pavo Glavaš vodi u službenoj evidenciji *Grupe za pitanja evidencije iz oblasti vojne obaveze za područje opštine Odžak*, i u VOB-1 upisan pod rednim brojem 260. za 1961.godinu, ali u toj evidenciji za njega nema nikakvih upisanih podataka o njegovom sudjelovanju u OS RBIH/ HVO u vremenskom periodu od 1992.godine do 1996.godine. Navedeni dokaz je u potpunoj saglasnosti sa dokazima koje je na iste okolnosti uložio tužilac, T- 15¹⁵, te T-12¹⁶ iz

¹³ Pave Bratića, Luke Jurića i Bože Jurića;

¹⁴ Akt Federalnog ministarstva za pitanja broaca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata broj 07-03-694/14 od 26.06.2014. godine

¹⁵ Ovjerena kopija Registra vojnih obveznika Skupštine opštine Odžak rođenih 1961 godine na ime Pavo Glavaš;

kojih je također vidljivo da optuženi Pavo Glavaš nije evidentiran kao pripadnik OS HVO kako je optužba tvrdila.

92. Zbog svega navedenog dokazi Tužilaštva, iskazi svjedoka, prije svega iskazi oštećenih, nisu imali potrebnu snagu uvjerljivosti da dovedu u pitanje dokaze kojim je optuženi Pavo Glavaš dokazao svoj alibi, odnosno da se nije nalazio u BiH u vrijeme kada su se odvijali opisani događaji i poduzimale zabranjene radnje opisane u optužnici.

93. Kada je u pitanju alibi optuženog Marijana Brnjića, Vijeće na osnovu provedenih dokaza nije moglo na pouzdan način utvrditi da se optuženi nalazio van BiH u vrijeme kada je izvršeno djelo (03.07.1992.godine) za koje je oglašen krivim. Vijeće je do ovakvog zaključka došlo svestranom analizom i ocjenom izvedenih subjektivnih i objektivnih dokaza koje je odbrana Marjana Brnjića uložila u tom pravcu, te i dokaza kojim je tužilac dokazivao njegovo prisustvo na području BiH.

94. Prije svega, Vijeće je izvršilo uvid u Potvrdu o prijavi Markt Pfeffenhausen od 15 IX 2014¹⁷ i Potvrdu o prijavi Markt Pfeffenhausen od I VII 2014¹⁸ iz kojih proizilazi da su optuženi Marijan Brnjić i njegova supruga Klara Brnjić imali prijavljeno prebivalište, i to Marijan Brnjić u periodu od 12.05.1992.godine do 12.03.1995.godine na adresi Pfeffenhausen Pfaffendorf 12, a Klara Brnjić na istoj adresi od 15.10.1991.godine do 02.03.1995.godine.

95. Vijeće prihvata navod odbrane optuženog i njegovo svjedočenje u dijelu koji se odnosi na činjenicu prijavljivanja prebivališta optuženog u Njemačkoj. U tom smislu, s obzirom na saglasnost iskazi svjedokinje Klare Brnjić i optuženog Marijana Brnjića i njihovu potkrijepljenost materijalnim dokazima, Vijeće prihvata da je optuženi od 12.05.1992.godine bio prijavljen u Pfeffenhausen, R Njemačka.

96. Međutim, po ocjeni Vijeće odbrana svojim dokazima nije dokazala da je optuženi zaista i boravio cijelo vrijeme u Njemačkoj kako je to u svom svjedočenju iznosio optuženi i njegova supruga Klara Brnjić, a porvrđivali svjedoci odbrane sa očigledno sa namjerom da olakšaju položaj optuženog u krivičnom postupku .

¹⁶ Akt Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata- Sektor za pitanja evidencija iz oblasti vojne obaveze broj:Pov.broj: 07/9-03/1-82-6/14 od 23.06.2014.godine

¹⁷ O-I-2

¹⁸ O-I-3

97. U tom pravcu Vijeće nalazi iskaze svjedoka nedovoljno uvjerljivim da se na osnovu njih utvrdi da je optuženi zaista nije boravio u BiH. Vijeće je imalo u vidu da se alibi u tom dijelu temelji isključivo na subjektivnim dokazima, iskazima svjedoka koji su, kako su sami izjavili, u rodbinskim i prijateljskim vezama sa optuženim, zbog čega imaju motiv da mu pomognu da dokaže da nije bio u BiH.

98. Nasuprot tome, tužilac je na okolnost prisustva optuženog i njegovoj pripadnosti 102. Brigadi HVO uložio materijalne dokaze iz kojih je sud utvrdio tačnost navoda optužnice, a potvrđeno i iskazima svjedoka Tužilaštva i odbrane optuženog Martina Barukčića. Nasuprot tvrdnji optuženog da nije pripadao jedinicama HVO-a, već TO Odžak i to do 08.05.1992.godine, Vijeće je na osnovu materijalnih dokaza Tužilaštva utvrdilo da je Marijan Brnjić pripadao 102. Brigadi HVO Odžak i to u periodu 17.04.1992.godine do 13.07.1992.godine.¹⁹ Navedeno je u saglasnosti sa iskazima kako svjedoka Tužilaštva, prije svega iskaza oštećenih i svjedoka odbrane optuženog Martina Barukčića, Ivice Agatićakoji je pojasnio strukturu 102. Brigade HVO Odžak, te izjašnjavajući se u pogledu sastava vodova, izjavio da je optuženi Marijan Brnjić pripadao I vodu 102. Brigade koji je imao kodni naziv „Vatreni“.

99. Osim toga,, analizirajući subjektivne dokaze koje je optuženi Marijan Brnjić izveo dokazujući svoj alibi i dovodeći u vezu sa njegovim svjedočenjem, Vijeće nalazi određene nelogičnosti. Tako svjedok Ivo Brnjića navodi da je optuženi Marijan Brnjić imao vizu zbog koje nije smio napuštati Njemačku, te ne znajući za tu zabranu, da je napuštao svoje boravište u Njemačkoj i najmanje jednom dolazio u Austriju. Pored togasvjedoci odbrane su u pogledu datuma bili nesigurni i neuvjerljivi pa se tako svjedok Ivo Brnjić sjeća svih detalja vezanih za Marijana Brnjića, dana kada je Marijan otišao u Njemačku, kad su mu dolazili u posjetu, dok se na upit tužioca nije mogao sjetiti dana kada je sam napustio BiH.

100. Vijeće će u obrazloženju osuđujućeg dijela presude dati detaljno obrazloženje zašto poklanja vjeru iskazu oštećene Vere Bijec i drugim svjedocima koji su se

¹⁹ Akt Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata- Sektor za pitanja evidencija iz oblasti vojne obaveze broj:Pov.broj: 07/9-03/1-82-6/14 od 23.06.2014.godine; Izvod iz registra vojnih obveznika Skupštine opštine Odžak rođenih 1966 godine na ime Brnjić Marijan;

izjašnjavali na okolnost njenog silovanja od strane optuženog Brnjića²⁰, i koji su po ocjeni Vijeća, dovedeni u vezu sa materijalnim dokazima Tužilaštva²¹ i izjavom svjedoka odbrane optuženog Martina Barukčića²², imali veću snagu uvjerljivosti od subjektivnih dokaza koje je izveo optuženi Marijan Brnjić.

101. Vijeće se nije detaljno bavilo pitanjem alibija optuženog Martina Barukčića, te u vezi sa tim i ocjenom dokaza koji su na tu okolnost provedeni. Naime, optužbe iz tačke I oslobađajućeg dijela presude su se zasnivale na iskazima istih svjedoka koji su svjedočili o prisustvu Pave Glavaša za koga je nedvojbeno dokazano da nije bio u BiH, zbog čega su njihovi iskazi ocijenjeni nepouzdanim da bi se na njema zasnovala osuđujuća presuda kako u odnosu na Pavu Glavaša, tako i u odnosu na optuženog Barukčića. Takođe, a o čemu će biti dato detaljnije obrazloženje u oslobađajućem dijelu presude, Vijeće nije našlo dostatnim provedene dokaze Tužilaštva i u pogledu ostalih inkriminacija pa nije bilo neophodno utvrđivati da li je optuženi Martin Barukčić bio prisutan u BiH kada su se navedeni događaji desili.

III. ZAKON KOJI SE PRIMJENJUJE

102. Vijeće je razmotrilo pitanje primjenjivog materijalnog prava na konkretan slučaj. Iz optužnice Tužilaštva BiH proizilazi da su inkriminirani događaj počinjena 1992. godine te kada je je na snazi bio KZ SFRJ koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ.²³

103. U pogledu primjene materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, Vijeće je imalo u vidu načela propisana članovima 3. i 4. KZ BiH, članom 7. stav 1. EKLJP, članom 15. stav 1. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (MPGPP) i člana 24. stav 2. Rimskog statuta Stalnog Međunarodnog suda (Rimski statut), te je primjenom odredbi navedenih članova utvrdilo da je optuženi počinio krivično djelo

²⁰ Spasenija Lešić, Suzana Ješić, Ostoja i Smilja Ninković

²¹ T-12 T-13

²² Ivica Agatić

²³ Skupština SFRJ je Krivični zakon Bosne i Hercegovine usvojila na sjednici Saveznog vijeća održanoj dana 28. septembra 1976. godine i objavila ga u Službenom listu SFRJ broj 44 od 08. oktobra 1976. godine. Nakon proglašenja nezavisnosti BiH, KZ SFRJ je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22. maja 1992. godine sa svim izmjenama i dopunama kao zakon Republike Bosne i Hercegovine, a stupio je na snagu danom objavljivanja;

Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, na način kako je to propisano navedenim zakonom.

Član 3. KZ BiH propisuje načelo zakonitosti, kao jedno od osnovnih načela krivičnog postupka, koje glasi:

„1. Krivična djela i krivičnopravne sankcije propisuju se samo zakonom.

2. Nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna.“

Dalje, članom 4. KZ BiH propisan je princip vremenskog važenja krivičnog zakona, koji glasi:

„1. Na učinitelja krivičnog djela primjenjuje se zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela.

2. Ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primijenit će se zakon koji je blaži za učinioca.“

Slično navedenim odredbama, član 7. stav 1. EKLjP propisuje:

„Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo izvršeno činjenjem ili nečinjenjem koje, u vrijeme kad je djelo izvršeno, nije predstavljalo krivično djelo po unutrašnjem ili međunarodnom pravu. Isto tako, ne može se izreći strožija kazna od one koja je bila propisana u vrijeme kad je krivično djelo izvršeno.“

Član 15. stav 1. MPGPP propisuje:

„Niko se ne smije osuditi za činjenje ili nečinjenje koje nije ni po domaćem ni po međunarodnom pravu bilo krivično djelo u doba izvršenja. Isto tako se ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u vrijeme kada je krivično djelo izvršeno. Ako poslije izvršenja djela zakon odredi blažu kaznu, izvršilac će se koristiti tom blagodat.“

Dok član 24. stav 2. Rimskog statuta glasi:

„Ako se prije donošenja pravosnažne odluke u određenom slučaju promijeni zakon kojeg treba primijeniti, Sud će primijeniti odredbu koja je povoljnija za osobu protiv koje se vodi istraga, kazneni progon ili se treba izreći presuda.“

104. Iz navedenih odredbi proizilazi da se u pravilu, na učinioca krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja djela (*tempus regit actum*).

105. Od ovog principa moguće je odstupiti jedino u interesu optuženog, odnosno, jedino ukoliko se nakon izvršenja djela zakon izmijenio na način da je izmijenjeni zakon blaži za učinitelja. Pitanje koji je zakon blaži za učinitelja rješava se *in concreto*, odnosno upoređivanjem starog i novog ili novih zakona u odnosu na svaki konkretni slučaj, jer isti zakon može biti povoljniji u jednom slučaju, a nepovoljniji u drugom, u zavisnosti od toga za koje djelo se optuženi tereti, te kakve su odredbe o krivici ili kažnjavanju za to djelo. Pri tome je potrebno utvrditi sve okolnosti koje mogu biti relevantne za navedenu ocjenu, pa shodno tome izvršiti procjenu, primjena kojeg zakona bi predstavljala istinski povoljniji ishod za učinioca, koji zakon daje veću mogućnost za povoljniju odluku u konkretnom slučaju (načelo konkretnosti).²⁴

106. Imajući u vidu navedeno, Vijeće je *in concreto*, nalazeći da je to u interesu i od koristi optuženom našlo da je odgovarajuće primjeniti odredbe Krivičnog zakona SFRJ-a.

A. BITNA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ

ČLANA 142. KZSFRJ-A

107. Članom 142. propisano je:

*„Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica ili lica onesposobljena za borbu, koji je imao za posljedicu smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ljudi; napad bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo; da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, [...], nanošenja velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja; [...], nečovječna postupanja, [...], prisiljavanje na prostituciju ili **silovanje** ili izvrši neko od navedenih djela;*

kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

²⁴ Komentari krivičnih zakona BiH, Vijeće Europe 2003. godina, stranica 66;

108. Iz citirane zakonske definicije proizilaze slijedeći opšti elementi krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, a koje je bilo potrebno utvrditi:

- Djelo počinioaca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, na način da je počinjenje djela usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle osoba koje ne učestvuju u oružanom sukobu ili su položile oružje ili su onesposobljene za borbu, i koje su zaštićene odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine;
- Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;
- Djelo počinioaca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;
- Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.

109. Kako iz sadržaja citirane odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija proizilazi zadatak vijeću da u cilju utvrđivanja postojanja ovog prvog *elementa*, kao preduslova za postojanje samog krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret, na prvom mjestu neophodno je bilo utvrditi da li su njegove radnje bile usmjerene prema, u skladu sa odredbom zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, zaštićenoj kategoriji stanovništva- civilima, a potom i da li je optuženi svojim radnjama postupio protivno obavezi čovječnog postupanja kako to nalaže odredba zajedničkog člana 3., odnosno da li je svojim radnjama prekršio odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija.

a. Kršenje pravila međunarodnog prava

110. Optužnicom Tužilaštva BiH, optuženom je stavljeno na teret da je postupao suprotno članu 3., stav 1. tačke c) Ženevske konvencije²⁵ o zaštiti civilnih osoba u vrijeme rata od 12.08.1949. godine.

111. Pravila sadržana u zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija smatraju se običajnim pravom i predstavljaju minimalni standard od kojeg zaraćene strane nikada ne smiju odstupati i koji su dužne poštovati.

112. Član 142. KZ SFRJ propisuje da optuženi mora postupati protivno „pravilima međunarodnog prava.“ Pravila međunarodnog prava definisana su članom 2. tačka b) Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12.8.1949. godine i čine pravila koja

se primjenjuju u oružanim sukobima, pravila sadržana u međunarodnim sporazumima u kojima učestvuju strane u sukobu, te i principi i pravila međunarodnog prava koja su opštepriznata.²⁶ Isti član propisuje da su povrede ovih pravila počinjene od strane svakoga ko naredi ili poćini ova djela.

113. Cijeneći inkriminaciju navedenu u optužnici, Vijeće zaključuje da su povrede pravila međunarodnog humanitarnog prava sadržane u zajedničkom članu 3.²⁷ te da su stoga ove odredbe međunarodnog humanitarnog prava primjenjive na ovaj predmet u mjeri u kojoj zadovoljavaju uvjete iz člana 142. KZ SFRJ i pravila međunarodnog prava primjenjiva na nemeđunarodne oružane sukobe.

Zajednički član 3. Ženevskih konvencija propisuje:

"U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba, a koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu biće dužna da primjenjuje bar sljedeće odredbe: (1) Prema **licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili bilo kojeg drugog razloga**, postupat će se, u svakoj prilici, **čovječno** bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja utemeljenog na rasi, boji kože, vjeroispovijesti ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovinskom stanju ili bilo kojem drugom sličnom mjerilu.

U tu svrhu zabranjeni su i ostaju zabranjeni, u svako doba i na svakom mjestu, sljedeći postupci prema gore navedenim osobama:

a) ugrožavanje života i fizičkog integriteta, posebno sve vrste ubistava, sakaćenja, okrutnih postupaka i mućenja;

b) uzimanje talaca;

c) povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci;

d) izricanje kazni i izvršavanje pogubljenja bez prethodne presude izrečene pred redovno ustanovljenim sudom i popraćenog svim sudskim garancijama koje civilizovani narodi priznaju za neophodne.

²⁵ U daljem tekstu Ženevske konvencije;

²⁶ Dopunski protokol I;

²⁷ Zajednički član 3. Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine;

(2) Ranjenici i bolesnici biće prihvaćeni i njegovani.

Svaka nepristrasna humanitarna organizacija, kao što je Međunarodni komitet Crvenog križa, može zaraćenim stranama ponuditi svoje usluge.

Zaraćene će strane nastojati da posebnim sporazumima osnaže sve odredbe ili dio ostalih odredaba ove Konvencije.

Primjena prethodnih odredaba ne utječe na pravni položaj zaraćenih strana.“

*Međunarodno humanitarno pravo primjenjuje se od početka takvih oružanih sukoba sve do poslije prestanka neprijateljstava“.*²⁸

114. Vijeće zaključuje, a o čemu će detaljnije obrazloženje biti dato u predstojećem tekstu, da je u periodu obuhvaćenom optužnicom na području BiH, odnosno opštine Odžak postojao oružani sukob. Vijeće podsjeća da su pravila međunarodnog humanitarnog prava, tj. zajednički član 3., bila primjenjiva na teritoriji Bosne i Hercegovine tokom 1992/1993godine.²⁹

115. Optuženom se na teret stavlja silovanje žene, civila, koje predstavlja zabranjeno ponašanje prema međunarodnom humanitarnom pravu i isto je sadržano u relevantnoj odredbi zajedničkog člana 3., pod nazivom „okrutno postupanje, povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci.“

116. Na kraju, u pogledu psihičkog stanja, dovoljno je da je osoba postupala suprotno ovim normama, pri čemu nije potrebno da ista posjeduje znanje o postojanju ovih normi, niti je neophodno da osoba ima sposobnost da definiše pravne kvalifikacije krivičnog djela koje je počinila, nego samo da je svjesna da su njene radnje i namjere kriminalne.

117. Međutim, kod osobe mora postojati specifični *mens rea* koji je primjenjiv na krivično djelo za koje se tereti kako bi bila proglašena krivom, bilo da se proglasi krivom kao počinilac ili kao naredbodavac.

²⁸ Žalbeno vijeće MKSJ-a *Tadić*, Odluka o nadležnosti, tačka 70;

²⁹ Ratifikovana od strane SFRJ dana 11.6.1989. Vidi Deklaraciju o otcjepljenju Bosne i Hercegovine od 31.12.1992. godine u kojoj se navodi da je postala strana potpisnica Ženevskih konvencija i Dopunskih protokola od dana proglašenja nezavisnosti, tj. 6.3.1992. godine;

118. Kako bi se utvrdilo da su u konkretnom predmetu povrijeđena pravila međunarodnog prava, neophodno je utvrditi da je radnja bila usmjerena protiv zaštićene kategorije osoba.

119. Vijeće podsjeća da je u slučajevima kada su zločini kažnjivi po članu 142., . KZ SFRJ na osnovu zajedničkog člana 3. nepohodno da žrtve navodne povrede pravila međunarodnog prava nisu neposredno učestovale u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga.

b. Kršenje mora biti učinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije

120. Vijeće smatra da: „*oružani sukob postoji svuda gdje se pribjeglo oružanoj sili između država ili produženom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne države*“.³⁰

121. Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 20.06.1992. godine, donijelo je Odluku o proglašenju ratnog stanja,³¹ na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine koje je trajalo sve do 20.06.1995. godine, kada je Predsjedništvo donijelo odluku o ukidanju ratnog stanja.³² Proglašenju ratnog stanja prethodilo je proglašenje neposredne ratne opasnosti odlukom od 09.04.1992.godine koja je stpila na snagu odmah³³.

122. Donošenjem odluke o formiranju Vojske Srpske Republike BiH (V SR BiH) koja je objavljena u Službenom glasniku srpskog naroda u BiH broj 6. od 12-17.maja 1992.godine³⁴ i Odluke o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg Bosna objavljena u „Narodnom listu HZ Herceg Bosne „broj 1/92 od septembar 1992.g formirane su oružane snage.“³⁵

³⁰ Tadić, Odluka o nadležnosti, tačka 70.; Vidi presudu žalbenog vijeća, Kordića i Čerkeza, IT-95-14/2-A, presuda od 17.12.2004, paragraf 341;

³¹ Dokaz Tužilaštva BiH br. T-6;

³² Dokaz Tužilaštva BiH br. T-7;

³³ Dokaz Tužilaštva T-5

³⁴ Dokaz Tužilaštva BiH br. T-9;

³⁵ Dokaz Tužilaštva T-10

123. Iz navedene materijalne dokumentacije prozilazi da je u periodu od juna mjeseca 1992. godine, pa do avgusta 1992. godine, na teritoriji BiH postojalo ratno stanje. Također, evidentno je da nakon pravnog proglašenja ratnog stanja, odnosno neposredne ratne opasnosti, uslijedilo formiranje vojnih jedinica dvije sukobljene strane i to na jednoj oružanih snaga HVO, a na drugoj strani Vojske Srpske Republike BiH.

124. Svaki rat podrazumijeva oružani sukob, dok se za svaki oružani sukob ne može reći da je rat. Zvaničnom proglašenju ratnog stanja na teritoriji jedne države mora predhoditi faktičko postojanje oružnog sukoba.³⁶

125. Osim navedenih materijalnih dokaza, iskazi svjedoka su govorili o faktičkom stanju i dešavanjima na teritoriji opštine Odžak. U vezi s tim saslušani svjedoci Tužilaštva su govorili o događajima koji su prethodili proglašenju ratnog stanja, o stražama, padu Novog Grada, predaji naoružanja, odvođenju u zatočeničke centre, o grupisanju stanovništva po kućama zbog straha od ratnih dešavanja, noćnom pucanju i napadu artiljerijom³⁷.

126. Izjašnjavajući se na navedenu okolnost, svjedoci optužbe saglasni su po pitanju početka sukoba na području općine Odžak. Prisjećajući se tog događaja, svjedoci optužbe Milica Đekić, Risto Makić, Ostoja Ninković su naveli da su 08.05.1992. godine, pod izgovorom da će ići na slobodnu teritoriju pod kontrolom srpske vojske, predali naoružanje i da je nakon toga uslijedilo razdvajanje muškaraca od žena i djece i odvođenje u prostorije osnovne škole u Odžaku.

127. Svjedokinja Milica Đekić navodi da je ona sa porodicom krenula na slobodnu teritoriju, te da je došlo do razdvajanja muškaraca od žena i odveđenja u prostorije osnovne škole u Odžaku.

128. Tako je i svjedok Ostoja Ninković govorio kako su 8.maja krenuli u razmjenu ali da do razmjene nije došlo jer je u mjestu Miloševac došlo do razdvajanja muškaraca od žena, te su odvedeni u prostorije osnovne škole gdje je i sam svjedoka kao maloljetno lice na kratko bio zatvoren, pa pušten. Navodi da je u njegovu kuću noću dolazila Ljubica Lešić sa djecom, jer se tu osjećala sigurnije.

³⁶ Stav ovog Vijeća iznesen je i u prvostepenoj presudi Zemir Kovačević od 21.05.2014. godine, paragraf 110;

³⁷ Svjedok Zorka Lešić, dokaz odbrane O-IV-1

129. O pokušaju razmjene i predaji naoružanja, te odvođenju i zatvaranju vojnosposobnih muškaraca u školu, govorio je i svjedok Risto Makić. Nakon što je pušten iz škole otišao je i krio se najprije kod njegove tetke Milice Đekić, a da je kasnije sa majkom i bratom išao u kuću Drage Ninkovića, dok je njegova tetka otišla u drugu kuću, kod neke žene čijeg se imena nije mogao sjetiti.

130. Da je oružani sukob trajao tokom cijelog mjeseca juna, odnosno do proglašenja rata 20.06.1992.godine, Vijeće je zaključilo na osnovu saglasnih iskaza oštećenih svjedoka koje su govorili da je i u noći 4/5 juni 92.godine prilikom odvođenja Milice Đekić, Ljubice Lešić i ostalih žena, za koje Vijeće utvrdilo da su bile izložene brutalnom fizičkom i seksualnom zlostavljanju, bili prisutni vojnici u uniformama, naoružani i da su pucali. Svjedoci su takođe govorili kako ih je cijelo vrijeme, kako navode, do oslobođenja Odžaka i Novog Grada, čuvala vojna policija HVO. Svjedok Risto Makić je opisao kako se par dana prije oslobođenja Novog Grada i Odžaka, krio po livadama i kukuruzima, te da su negdje oko 07.jula otišli u razmjenu. Saglasno tome svjedočila je i Spasenija Lešić, čiji iskaz je Vijeće u cijelosti prihvatilo vjerodostojnim i tačnim. Spasenija Lešić je nakon smrti muža 92.godine pa do aprila 92.godine živjela sa kćerkom Verom, te navodi da su u aprilu krenuli sukobi, da su 25.aprila morali napustiti svoje kuće jer su popaljene, da su se krili i noćivali po tuđim kućama sve do jula 92.godine. Takođe, navodi da je tu gdje su spavali bilo puno hrvatske vojske, koja ih nije dirala, ali su ih se bojali, posebno kad bi neko od njih poginuo u borbama jer bi tada prijetili stanovništvu da će ih pobiti.

131. Kako tačnost navedenih svjedočenja nisu dovedena u pitanje dokazima odbrane, te su u saglasnosti sa ostalim provedenim dokazima, Vijeće ih je u pogledu postojanja navedenih okolnosti i događanja prihvatilo i ocijenilo vjerodostojnim.

132. Optuženi Marijan Brnjić i Martin Barukčić svjedočeći u svoju korist, su takođe govorili o sukobima na području opštine Odžak, te padu Novog Grada.

133. Svjedoci odbrane Martina Barukčića³⁸ su također govorili o sukobima, sastavu 102. Brigade, ko su bili pripadnici vodova i položajima koje su držali.

³⁸ Ivica Agatić, Jozo Pudić;

134. Dakle, Vijeće je utvrdilo da se događaji koji su obuhvaćeni optužnicom desili u vrijeme oružanih sukoba na području Odžaka, odnosno za vrijeme rata u BiH, nasuprot tvrdnji branioca Ilije Glavaša koji je u završnim riječima istakao da tužilac nije dokazao postojanje oružanog sukoba poslije pada Novog Grada, odnosno nakon 8.5.1992.godine, kada je po navodima odbrane završen sukob na području opštine Odžak.

135. Da navedena teza odbrane nije tačna govori materijalni dokaz odbrane optuženog Martina Barukčića, odnosno dozvola za privremeno napuštanje teritorije vojnom obvezniku od 01.06.1992.godine³⁹, te iskaz svjedoka Ilije Barukčića koji je potvrdio da Martin nije mogao napustiti jedinicu bez posebnog odobrenja, što ukazuje da na navedenom području rat nije bio završen padom Novog Grada.

136. Vijeće nalazi da je u vrijeme izvršenja djela za koji je oglašen krivim Marijan Brnjić, odnosno 03.07.1992.godine već bilo proglašeno ratno stanje na cijeloj teritoriji BiH.

c. Status žrtava

137. U svrhu ove presude je takođe bilo nužno utvrditi status lica prema kojem su radnje za koji je optuženi Marijan Brnjić osuđen počinjene, tačnije, da li su te radnje u smislu odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija iz 1949. godine preduzete prema zaštićenoj kategoriji stanovništva.

138. Tumačenjem sadržaja odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, zaštićenu kategoriju stanovništva čine lica koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, uključujući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i/ili osobe izbačene iz borbenog stroja, te lica onesposobljena za borbu iz bilo kojeg razloga. Među ostalim faktorima koji mogu biti od pomoći za utvrđivanje da li je neka osoba civil jesu njena odjeća, aktivnost koje obavlja, te starost ili pol.⁴⁰

³⁹ O-II-3 Dozvola za privremeno napuštanje teritorije R BiH vojnom obvezniku, idata na ime Martina Barukčića dana 01.06.1992.godine sa obavezom povratka dana 08.06.1992.godine, HVO, 102.Brigada Bosanske Posavine Odžak

⁴⁰ Galić, Prvostepena presuda MKSJ paragraf, 50;

139. U konkretnom slučaju, optuženi se tereti za silovanje kao povredu tjelesnog i duševnog integriteta, odnosno povreda ličnog dostojanstva kroz ***naročito uvredljive i ponižavajuće postupke*** koji predstavljaju nedopušteno ponašanje suprotno zaštiti koju fizički i psihički integritet svakog čovjeka uživa prema stavu 1. zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija iz 1949. godine. Navedenim članom, pored ostalih kategorija, zaštitu prevashodno uživa civilno stanovništvo.

140. Iako tokom postupka od strane odbrane nije osporavan civilni status žrtve, Vijeće će se ipak osvrnuti na ključne dokaze temeljem kojih je izvelo zaljučak o statusu oštećene Vere Bijelić kao civila.

141. Oštećena svjedokinja Vera Bijelić (rođena Lešić) je tokom svjedočenja navela i da je do aprila 92.godine živjela u Potočanskom Lipikui da je zbog dolaska hrvatske vojske, sa majkom morala napustiti kuću i otići u Novi Grad gdje borave po kućama zajedno sa ostalim ženama i djecom. Saglasno iskazima i drugih naprijed navedenih svjedoka navodi da je nakon što su krenuli u razmjenu, došlo do zarobljavanja vojno sposobnih muškaraca, a da su žene i djeca ostali nezaštićeni, tako da su mnoge žene silovane. U kući iz koje je ona odvedena, a potom silovana od strane optuženog Brnjića, nalazilo se još žena, djevojaka i djece. Navedeno je u potpunoj saglasnosti sa iskazom njene majke Spasenije Lešić i iskazom svjedokinje Suzane Ješić.

142. Kako provedeni dokazi nisu pokazali ništa suprotno, na osnovu svega navedenog, Vijeće je zaključilo da je Vera Bijelić imala status zaštićene kategorije stanovništva – civila.

d. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

143. Treći uslov iz člana 142. KZ BiH koji mora biti zadovoljen je postojanje veze između djela optuženog i oružanog sukoba.

144. Zapravo, „ne traži se uzročno – posljedična veza između oružanog sukoba i počinjena zločina, ali se u najmanju ruku traži da je postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri uticalo na sposobnost počinioca da poćini zločin, njegovu odluku da ga

počini, način počinjenja zločina ili cilj s kojim je počinjen. Dovoljno je ako je počinilac djelovao u službi oružanog sukoba ili pod okriljem oružanog sukoba.”⁴¹

Relevantni faktori za ocjenu veze (*nexusa*) djela sa oružanim sukobom uključuju

- status izvršioca (npr. da li je bio borac?);
- status žrtve (npr. nije bio borac ili član suprotstavljene strane?);
- da li je djelo u funkciji ostvarenja vojnog cilja;
- da li je djelo izvršeno u kontekstu službenih dužnosti počinioaca;
- da li je djelo počinjeno uz pomoć drugih boraca;

145. Da je optuženi Marijan Brnjić je bio pripadnik 102. Brigade HVO Odžak u periodu od 17. aprila 1992.godine do 13.07.1992.godine proizilazi iz materijalnih dokaza koji je u sudski spis uložio tužilac i to iz Izvoda Registra vojnih obveznika Skupštine opštine Odžak rođenih 1966 godine koji glasi na ime Brnjić Marijan i Akta Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata- Sektor za pitanja evidencija iz oblasti vojne obaveze broj:Pov.broj: 07/9-03/1-82-6/14 od 23.06.2014.godine;

146. U svrhu navedenog su i iskazi svedoka kako Tužilaštva BiH, prije svih oštećena Vera Bijelić, Spasenija Lešić, Milica Đekić, Ljubica Lešić i dr., tako i svjedok odbrane Martina Barukčića Ivica Agatić, koji su potvrdili da je optuženi Marijan Brnjić pripadao Prvom vodu 102. Brigade HVO Odžak, koji se nazivao „Vatreni“.

147. Kako je utvrđeno da je u vrijeme počinjenja inkriminisanih radnji optuženi Marijan Brnjić bio pripadnik jedne od sukobljenih strana, te je radnje silovanja počinio prema civilu srpske nacionalnosti, dakle pripadala narodu suprotstavljene strane u sukobu, to govori o postojanju *nexusa* između postojećeg oružanog sukoba i njegovih zabranjenih djela.

⁴¹ Kunarac, Kovača i Vukovića, IT-96-23 I IT-96-23/1-A, Žalbena presuda MKSJ-a od 12.06.2002. paragraf 58;

B. POJEDINAČNE INKRIMINACIJE U OSNOVI ZLOČINA

148. Nakon što je utvrđeno da su ispunjeni opšti elementi krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, Vijeće će u nastavku presude obrazložiti tačku 1. osuđujućeg diela izreke ove presude.

149. U tom smislu, Vijeće će prethodno ukazati na pojedine elemente radnji izvršenja krivičnog djela silovanja čije postojanje je neophodno utvrditi za dokazivanje krivnje otpuženog.

a. Silovanje

Prema praksi MKSJ-a, *actus reus* silovanja sastoji se od:⁴²

1) seksualne penetracije, *bez obzira koliko neznatne*;

a) vagine ili anusa žrtve penisom počinioca ili bilo kojim drugim predmetom kojim se počinilac poslužio; ili

b) usta žrtve penisom počinioca;⁴³

2) bez pristanka žrtve.⁴⁴

3) uz upotrebu sile, ili pod prijetnjom sile protiv žrtve ili trećeg lica;⁴⁵

150. *Mens rea* krivičnog djela silovanja je: "namjera da se izvrši seksualna penetracija i svijest da se to dešava bez pristanka žrtve"⁴⁶

⁴² *Furundžija*, presuda Raspravnog vijeća, paragraf 185; *Kunarac*, presuda Raspravnog vijeća, 22. feb. 2001, paragraf 460., 447.–56.; *Kunarac*, presuda Žalbenog vijeća, 12. juna 2002. godine, paragraf 127.–28. (slaganje sa definicijom silovanja iz presude Raspravnog vijeća). *Vidi takođe Kvočka*, presuda Raspravnog vijeća, 28. feb. 2005., paragraf 177. (oslanja se na definiciju silovanja datu u predmetu *Kunarac* i drugi., presuda Raspravnog vijeća);

⁴³ *Furundžija*, presuda Raspravnog vijeća, 10. dec. 1998., paragraf 183.–86;

⁴⁴ *Kunarac*, presuda Žalbenog vijeća, 12. juna 2002. god, paragraf 128.–129;

⁴⁵ *Kunarac*, presuda Žalbenog vijeća, 12. juna 2002., paragraf 129. (pojašnjava da primjena sile ili prijetnje primjenom sile svakako predstavlja neoboriv dokaz odsustva pristanka, ali primjena sile nije *po sebi* element bića silovanja. "Postoje drugi faktori [uz primjenu sile] zbog kojih se seksualna penetracija može smatrati činom na koji žrtva nije pristala i koji nije željela." Posebno je sud pojasnio da „primjena sile ili prijetnja primjenom sile omogućila bi počiniteljima silovanja da, koristeći koercitivne okolnosti, a bez primjene sile, izbjegnu odgovornost za seksualni čin nad žrtvama koje na njega nisu pristale."); *Vidi takođe Željko Lelek* X-KR-06/202, Prvostepena presuda 25. maj 2008., strana 36. (nalazi da se iznuđivanje nije trebalo dogoditi u vrijeme samog čina silovanja);

151. Činjenične okolnosti mogu biti dobar dokaz pri odlučivanju da li je optuženi imao neophodni *mens rea* da izvrši silovanje.⁴⁷ Posebno u odnosu na situaciju gdje su žene smatrane zatvorenicama, ovi implicitni modaliteti zločina pojašnjavaju da je počinitelj znao da seksualni odnos nije bio i ne može biti sa pristankom žrtve.⁴⁸

152. U pogledu postojanja primjene sile, prema međunarodnom pravu i domaćim propisima, korišćenje prisile, sile ili prijetnje upotrebom sile, poništava pristanak žrtve za odbranu optuženog.⁴⁹

153. Djelo opisano u tekstu koji slijedi, predstavlja krivično djelo silovanja iz člana 142. KZ SFRJ-a koje je prema oštećenoj Veri Bijelić počinio optuženi Marjan Brnjić lično, a što proizilazi iz iskaza oštećene Vere Bjelić kojoj je Sud u cjelosti poklonio punu vjeru.

IV. OSUĐUJUĆI DIO

TAČKA I IZREKE PRESUDE SILOVANJE VERE BIJELIĆ

NAVODI OPTUŽNICE

I Marijan Brnjić sam

154. *Dana 03.07.1992. godine u kasnim noćnim satima* ⁵⁰*u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak u neposrednoj blizini njegove porodične kuće, izvršio silovanje civila srpske nacionalnosti Vere Bijelić, rođenu Lešić na način što je zajedno sa drugim pripadnikom HVO-a iz kuće u kojoj se skrivala dovezao na pomenuto mjesto i izvukao iz*

⁴⁶ *Kunarac*, presuda Žalbenog vijeća, 12. juni 2002. god, paragraf 127. i 129. (objašnjavaju da nedostatak pristanka može bit pokazan na osnovu više iznuđivačke sredine ili okolnosti, bez obzira na silu ili prijetnju silom); *Vidi takođe Kvočka*, presuda Raspravnog vijeća, 28. feb. 2005. godine, paragraf 179;

⁴⁷ *Kunarac*, presuda Raspravnog vijeća, paragraf 646.-47;

⁴⁸ *Id.* U presudi *Kunarac* se kaže da s obzirom na opšti kontekst postojeće ratne situacije i posebno delikatne situacije zatvorenih Muslimanki u ovom predmetu: "Presuda Raspravnog vijeća gleda to kao vrlo nemoguće da je optuženi Kunarac mogao stvarno biti "zbunjen" ponašenjem žrtve.", presuda Raspravnog vijeća je dalje našla da je nevažno da li je Kunarac znao da su stražari već prijetili žrtvi. Napomenuo je da je žrtva bila u zatočeništvu i u strahu za svoj život, presuda Raspravnog vijeća je ustanovila van razumne sumnje da je prema tome Kunarac postupao "pri punom znanju da ona nije slobodno dala svoj pristanak";

⁴⁹ *Kunarac*, presuda Raspravnog vijeća od 22.02.2001. godine para 461-62;

⁵⁰ Vidjeti paragraf 57

vozila da bi je oglušivši se na njene molbe da to ne čini, gurnuo je na tlo⁵¹ uz upotrebu sile okrenuo je da legne na stomak, strgao joj donji dio trenerke, a za tim je s leđa silovao od čega je dobila obilno krvarenje, obzirom da je u tom trenutku bila nevina, obrativši joj se na kraju silovanja „Neka se rađaju male ustaše“, što je sve za posljedicu imalo nanošenje fizičke i psihičke boli oštećene Vere Bijelić.

ČINJENIČNO UTVRĐENJE PRETRESNOG VIJEĆA

155. Na okolnosti navedenih optužbi tužilac je saslušao oštećenu Veru Bijelić, svjedoke Spaseniju Lešić, Suzanu Ješić (rođena Panić), te i druge svjedoke koji su svjedočili o svojim posrednim saznanjima vezano za odvođenje Vere Bijelić.

156. Svjedokinja, oštećena Vera Bijelić je po ocjeni ovog Vijeća dala vjerodostajan iskaz i u bitnim dijelovima konzistentan sa ranije datim izjavama . Opisala kako ju je u kritično vrijeme Marijan Brnjić izveo sa drugim pripadnicima HVO iz kuće Mile Vladića i odveo do lokacije u blizini njegove kuće i izvršio silovanje na način kako je to opisano u u tački 1. osuđujućeg dijela izrek presude.

157. Iako se oštećena Vera Bijelić nije mogla precizno izjasniti o vremenu kada se događaj desio, navodeći početkom sedmog mjeseca 92.godine, na osnovu iskaza Spasenije Lešić, majke oštećene, čiji iskaz nije doveden u pitanje drugim provedenim dokazima, Vijeće je utvrdilo da se navedeni događaj desio u kasnim noćnim satima dana 03.07.92.godine.

158. Iskaz svjedokinje Vere Bijelić potkrijepljen je i sa drugim provedenim dokazima, prije svega iskazom svjedokinje Spasenije Lešić, majke oštećene Vere koja je opisala način na koji je Marijan Brnjić odveo njenu kćerku, te iskazom svjedokinje Suzane Ješić koja je zajedno sa Verom odvedena i silovana od strane drugog lica.

159. Osim ovih svjedoka koji su po ocjeni Vijeća iznijeli ključna saznanja za predmetu inkriminaciju, potvrđujući njihove navode u pogledu odlučujućih činjenica, svoja saznanja su iznijeli i svjedoci Smilja Ninković i Ostoja Ninković koji je potvrdio da je Vera Bijelić odvedena zajedno sa Suzanom Ješić.

⁵¹ Vidjeti paragraf 57

160. Svjedočeci na glavnom pretresu oštećena Vera Bijelić je dana 28.10.2014.godine opisala kako su u kuću gdje se skrivala došli pripadnici "Vatrenih konja", jedinice koju su činili većinom stanovnici susjednog sela Posavske Mahale, a od kojih su kako ona, tako i ostale prisutne žene osjećale strah jer su čuli da vrše silovanja žena i djevojaka na tom prostoru. Opisala je kako su u prostoriju ušli vojnici od kojih je jedan nosio kanister sa benzinom (po mirisu shvatila da je riječ o benzinu), i posipao po prostorijamaa onda je taj isti vojnik uzeo za ruku i izveo na dvorište . Čula je vrisku i plač Suzane Ješić. Kad je izašla odjednom je prepoznala jedan glas i jednu facu . Bio je to Marijan Brnjić.

161. U pogledu identiteta optuženg Marijana Brnjića svjedokinja je navodila činjenice na osnovu kojih Vijeće nije imalo dvojbe da ona poznaje optuženog dugi niz godina, te da je svakodnevno, od svoje sedme godine, idući u školu prolazila pored njegove kuće. Identifikuje ga u sudnici i kaže da ga je odmah prepoznala jer se tako nešto ne zaboravlja. Marijana poznaje 15 godina i apsolutno je sigurna da ju je on silovao, kategorična je oštećena Vera Bijelić. Kaže da mu je u trenutku kada optuženi prema njoj preduzima zabranjene radnje, dala do znanja da je ona Vera koju on dobro poznaje, sve u nastojanju da ga ubijedi da ne čini što je naumio.

162. Istina, optuženi Brnjić je tokom postupka ukazivao da se njegova kuća ne nalazi u blizini puta i da se pored nje ne prolazi, te u tom smislu i uložio matetijalni dokaz (kartu u kojoj je svojeručno vršio označavanje). Međutim, Vijeće je na osnovu iskaza svjedoka Ive Brnjića, brata optuženog, utvrdilo da se kuća njihovih roditelja nalazi u blizini puta kako je svjedok naveo na raskrižju, a kuća o kojoj govori optuženi Marjan je zapravo kuća koju je on, prema sopstvenim riječima, izgradio neposredno pred početak rata, tačnije 1991.godine. Kada se sve ovo uzme u obzir, za Vijeće nema dileme da je oštećena Vera Bijelić govorila istinu i da je dobro poznavala optuženog. Opisala ga je i pokazala ga u sudnici.

163. Da je upravo optuženi Marjan Brnjić osoba koja Veru odovdi iz kuće Mile Vladića, potvrđuje svjedokinja Spasenije Lešić, majka oštećene. Ona iznosi brojne pojedinosti kojih se dobro sjeća jer je riječ o događaju kada je dvedena njena kćerka jedinica, te sa sigurnšću potvrđuje da je to učinio optuženi Marijan Brnjić, vidjela ga je i prepoznala pod svijetlom baterije. Navodi da se događaj desio 03.07.1992.godine, da je bio petak, da joj je Marijan Brnjić, koji je došao sa još jednim vojnikom, sa ramena uzeo

i odveo kćerku Veru. Svjedokinja je pri tom opisala i imenovala članove porodice optuženog Brnjića, te navela i okolnosti u kojim su se viđali. Ostavljajući dojam iskrenog i pouzdanog svjedoka, na upit tužioca da li može u sudnici prepoznati optuženog Brnjića, svjedokinja razgledajući, i sama se naglas pitajući da li je to u prvom redu optuženi Brnjić, samo primjećuje da ga nikad ne bi prepoznala, jer nije ga vidjela od rata nikako, te da se on u tolikoj mjeri promjenio da ga ne može prepoznati, kako kaže "ne liči na sebe". Zaključujući da ne želi svjedočiti o nečemu za šta nije sigurna, Vijeće iskaz ovog svjedoka u cijelosti prihvata vjerodostojanim i tačnim. Za razliku od drugih svjedoka koji su bez "dvojbe" prepoznavali optužene u sudnici, ova svjedokinja na vrlo uvjerljiv način je prilikom prepoznavanja u sudnici izjavila da optuženog Brnjića ne može prepoznati jer se dosta izmjenio. Naime, ova svjedokinja je očigledno znala u kojem redu sjedi optuženi Brnjić, ali bez obzira na tu okolnost vrlo uvjerljivo daje do znanja da optuženog na taj način ne može prepoznati.

164. Oštećena Vera Bijelić opisuje kako je Marijan odveo na lokaciju u blizinu njegove kuće i izvršio silovanje upravo onako kako je to opisano u tački 1. izreke osuđujućeg dijela ove presude. Optuženi Brnjić je sa nje strgao odjeću, bacio je na tlo i silovao, te iznoseći detalje, opisala bolove koje je trpila kao dvadestogodišnja djevojka koja do tada nije stupala u seksualne odnose.

165. Da se inkriminirani događaj desio na način i pod okolnostima kako je opisala oštećena Vera Bijelić i da je upravo optuženi Marijan Brnjić počinio zabranjenu radnju, potvrdila i svjedokinja Suzane Ješić koja je odvedena iste noći kad i Vera. Dok su ih vozili, vozilo je stalo na jednom mjestu u blizini šume, a onda je čula Verin krik. Čula je da jedan od vojnika pita ko je ostao sa Verom, a potom i odgovor da je u šumi sa Verom ostao Marijan Brnjić. Nakon što je njena majka prijavila, došla je policija i nju zajedno sa Verom odvezli u policijsku stanicu u Novi Grad gdje svjedokinja Ješić je takođe potvrdila da joj je Vera rekla da ju je silovao Marijan Brnjić, kojeg poznaje jer je njen komšija, ali da to ne smije nikome reći jer se plaši za sigurnost sebe i svoje majke. Saglasno ovome su i navodi oštećene Vere Bijelić koja se zbog ozbiljnih prijetnji upućenih od strane Marijana Brnjića, plašila za svoju i majčinu sigurnost, te iz tih razloga nije spominjala njegovo ime, ali je policija po njenom izgledu mogla zaključiti šta joj se desilo.

166. Istina, među iskazima svjedokinja Vere Bijelić i Suzane Ješić, postoje određena odstupanja, međutim ni jedna od nespornih kolizija u iskazima svjedoka

kojima Vijeće poklanja vjeru, a očito nastalih kao posljedica traumatičnih okolnosti u kojima su se svjedokinje našle, nisu od takvog zanačaja da mogu uticati na vjerodostojnost iskaza ovih svjedoka u pogledu odlučne činjenice-postojanja djela i njegovog učinioca.

167. Da je optuženi Marijan Brnjić učestvovao u odvođenju Vere Bijelić, potvrđuje i svjedok Ostoja Ninković. Svjedok je na glavnom pretresu izjavio da je vidio da je Marijan odvodi Veru, te da ista za razliku od Suzane Ješić, nije pružala otpor. Navedeni iskaz u pogledu odlučnih činjenica je potpuno homogen iskazu Vere Bijelić, Spasenije Lešić i Suzane Ješić. Svi navedeni svjedoci su potvrdili da je Marijan učestvovao u odvođenju Vere, upravo kako je oštećena Vera i opisala.

168. Svjedokinja Smilja Ninković je također izjavila da je po povratku vidjela Veru i Suzanu plakale su i jaukale, te da su pričale da su silovane kritične prilike. Vijeće je prihvatilo svjedočenje Smilje Ninković budući da je u bitnom dijelu saglasno sa ostalim provedenim dokazima.

169. S posebnom pažnjom analizirajući iskaz svojedokinje Vere Bijelić i dovodeći ga u vezu sa ostalim provedenim dokazima kako subjektivne tako i objektivne prirode, Vijeće je utvrdilo da je oštećena u pogledu odlučnih činjenica uvijek govorila na isti način, da se dosljedno izjašnjava o okolnostima navedenog događaja, šta je sve doživjela, te kako je optuženi Marjan Brnjić prema njoj poduzeo radnju silovanja. Zbog dosljednost u opisivanju događaja sa ranije datim iskazima u istrazi i činjenice da njen iskaz nije doveden u pitanje drugim provedenim dokazima, Vijeće je iskaz oštećene sa glavnog pretresa prihvatilo u cjelosti ocijenivši ga uvjerljivim, vjerodostojnim i tačnim, te na osnovu njega zaključilo da se inkriminisani događaj desio upravo na način kako je navedeno u tački 1.osuđujuće presude.

170. Vijeće na strani oštećene Vere Bijelić nije našlo motiv niti razlog da optuženog Marjana Brnjića neosnovano tereti za nešto što nije učinio. Da oštećena tokom svjedočenja nije imala namjeru da bilo koga od optuženih tereti za nešto što nije učinio, govori i činjenica da okolnost da je oštećena spomenula i događaj u kojem je i Barukčić pokušao slovati, ali kada je vidio u kakvom se stanju nalazi, da je od silovanja odustao. Pored toga, na upit odvjetnice optuženog Pave Glavaša da li joj je Suzana Ješić

spominjala imena osoba koje su nju silovale, svjedokinja je odgovorila potvrdno, ali se ne sjeća tih imena.

V. KRIVIČNA ODGOVORNOST I KRIVIČNO PRAVNA SANKCIJA

171. Kod ovakvog stanja stvari, temeljem utvrđenog Vijeće je izvelo jedini razuman zaključak da je optuženi Marjan Brnjić počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ radnjom silovanja.

172. Optuženi je djelo počinio sa direktnim umišljajem jer je u namjeri da postigne seksualnu penetraciju bio svjestan i znao da za takvu radnju nema pristanka oštećene Vere Bijelić, niti da ona u opisanim okolnostima smisleni pristanak može dati, te znao da usljed toga mogu nastupiti štetne posljedice po fizičko i psihičko zdravlje oštećene, što je i htio, izvršio seksualnu penetraciju uz upotrebu fizičke sile i prijetnje tako da su radnjom silovanja posljedice i nastupile (član 11.KZ SFRJ) .

173. Nalazeći na nesumnjiv način dokazanim da je optuženi Marijan Brnjić počinio krivično djelo za koje je ovom presudom oglašen krivim, Vijeće je prilikom odmjeravanja kazne imalo u vidu sve okolnosti koje utiču na visinu kazne. S obzirom na utvrđeno činjenično stanje i nastale posljedice, Vijeće je osudilo optuženog na kaznu zatvora u trajanju 6 godina smatrajući pri tom da je izrečena krivična sankcija srazmjerna težini djela, te da će se u smislu odredbe člana 33. KZ SFRJ izrečenom kaznom postići opšta svrha izricanja krivičnih sankcija i svrha kažnjavanja.

174. Polazeći od opšte svrhe kažnjavanja propisane članom 33. KZ SFRJ i sljedeći pravila za odmjeravanje kazne predviđenih članom 41. KZ SFRJ, Vijeće je cijeno i uzelo u obzir sve okolnosti i optuženom Marijanu Brnjiću izreklo navedenu zatvorsku kaznu.

175. Pored toga, Vijeće je razmotrilo stepen krivične odgovornosti optuženog, motive za izvršenje krivičnog djela, jačinu ugrožavanja, odnosno povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojim je djelo počinjeno i držanje nakon učinjenja djela.

176. Na strani optuženog Vijeće je kao otežavajuće okolnost cijeno naročitu upornost i bezobzirnost koju je optuženi pokazao poduzimajući radnju silovnja oštećene, njegove poznanice, Vere Bijelić pri tom se ne obazirući na njene pokušaje da mu da do znanja da je to ona, Vera, njegova komšinica, nego je silovao. Radnja

silovanja nedvojbeno je djelo kojim se ozbiljno narušava fizički i psihički integritet žene, razara njeno tijelo, um i duh. Način izvršenja djela koji ponižava i degradira ličnost, ispoljena brutalnost i odsustvo saosjećanja za žrtvu, Vijeće je uzelo u obzir i cijenilo kao otežavajuću okolnost jer niti jedan provedeni dokaz nije pokazao karakternu snagu optuženog da u okolnostima traumatičnog događaja i nakon toga, pomogne oštećenoj .

177. Kao olakšavajuću okolnosti Vijeće je uzelo u obzir i cijenilo njegov raniji život, odnosno da do momenta učinjenja konkretnog krivičnog djela nije osuđivan, te da je optuženi porodičan čovjek i otac troje djece.

178. Ponašanje optuženog pred Sudom bilo je korektno tokom cijelog postupka. Međutim, ovu okolnost Vijeće nije cijenilo ni kao olakšavajuću ni otežavajuću, budući da su svi optuženi pa i Marjan Brnjić u obavezi da poštuju sud i korektno se ponašaju u sudskom postupku.

179. Sud nalazi da je kazna zatvora u izrečenoj dužini trajanja, s obzirom na sve otežavajuće i olakšavajuće okolnosti, te učešće i ulozi optuženog u počinjenju krivičnog djela, proporcionalna težini krivičnog djela i da će se ovom sankcijom ostvariti svrha kažnjavanja.

180. Dužina zatvorske kazne kao kazne za zločin u većini slučajeva predstavljau legitimno sredstvo prevencije. Ovo počinocu daje mogućnost da razmotri posljedice svojih radnji na žrtvu, razmisli o svojim greškama iz prošlosti i iskupi se za svoja djela.

181. U izrečenu kaznu zatvora u skladu sa članom 50.stav 1.KZ SFRJ ima uračunati vrijeme provedeno u pritvoru počev od momenta lišenja slobode, dana 20.04.2014.godine pa nadalje.

VI. OSLOBAĐAJUĆI DIO

I

Tačkom 1.i 2. optuženi Pavo Glavaš, Marijan Brnjić, Martin Barukčić i Ilija Glavaš se se terete da su radnjom silovanja počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ,u vezi sa članom 22 istog zakona, tako što su:

1. U noći 4/5 jun 1992. godine, u periodu od 00,00 do 04,00 sata u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, u jednoj od kuća u neposrednoj blizini autobuske stanice, a sve

zajedno sa Ilijom Jurićem izvršili silovanje Milice Đekić, civila srpske nacionalnosti, koju su predhodno prinudno doveli iz mjesta Novi Grad do pomenute lokacije, gdje su je uveli u jednu od prostorija pomenute kuće i silovali, na način što ju je najprije Pavo Glavaš počeo udarati šakama po glavi i odgurnuo na krevet koji se tu nalazio i legao preko nje, savladavši otpor koji je pružala i silovao je uz uporetbu fizičke snage, u raznim položajima, da bi je na kraju silovao u analni otvor, što je sve trajalo 15 do 20 minuta, rekavši joj na kraju „Rađat ćeš ustašku, a ne četničku djecu“, da bi potom, u prostoriju ušao Ilija Glavaš koji ju je počeo udarati šakama po glavi, i bacio na krevet gdje ju je silovao, što je trajalo 15 do 20 minuta, a zatim je natjerao da stavi njegov polni organ u usta od čega je povraćala, potom Martin Barukčić, ušao u istu tu prostoriju u kojoj se već nalazila, gdje ju je počeo udarati a zatim je natjerao da stavi njegov polni organ u usta, nakon čega ju je odgurnuo na krevet i silovao, da bi potom u tu prostoriju ušao Marijan Brnjić koji ju je počeo udarati šakama i nogama po cijelom tijelu, a zatim je natjerao da stavi njegov polni organ u usta, od čega je počela povraćati, nastavljajući je udarati po cijelom tijelu, odgurnuvši je na krevet, gdje je silovao uz prijetnje i savladavši otpor koji je pružala, stavljajući je u razne položaje, vršeći silovanje nad njom, a kada ju je na kraju silovao i u analni otvor, rekao joj „Ovo je dobro šta ti sve možemo raditi, rađaćeš ustašku djecu, a ne četničku“.

182. Na okolnosti događaja iz tačke 1 proveden je dokaz saslušanja oštećene Milice Đekić čiji iskaz je cijenjen pojedinačno i u vezi sa ostalim provedenim dokazima.

183. Pažljivom analizom iskaza Milice Đekić i ostalih provedenih dokaza posebno dovedenih u vezu sa iskazom njene sestre Ljubice Lešić, Vijeće nije steklo uvjerenje van razumne sumnje da su optuženi Pavo Glavaš, Marijan Brnjić, Martin Barukčić i Ilija Glavaš počinili krivično djelo za koje su optuženi.

184. Svjedočeći na glavnom pretresu oštećena Đekić Milica, dosljedno izjavi koju je dala u Tužilaštvu BiH dana 28.03.2014 godine, navodi da je u noći 4/5 jun 1992. godine, iz kuće Mire Bročilović, zajedno sa drugim ženama, odvezena u Posavsku Mahalu i u jednoj od kuća u neposrednoj blizini autobuske stanice silovana od strane optuženih Pave Glavaša, Marijana Brnjića, Martina Barukčića i Ilije Glavaša na način kako je to opisano u tački 1. oslobađajućeg dijela presude.

185. Svjedokinja Đekić u svojoj izjavi opisuje dolazak pet vojnika HVO-a pred kuću Mire Bročilović, te da su pored nje i njene setre Ljubice Lešić, izdvojene i odvedene u Posavsku Mahalu Milica Nedić i Dušanka Stojanović. Ona je sa sestrom Ljubicom Lešić odvezena u istom vozilu u kome su bili Marjan Brnjić i Martin Barukčić. Ostale žene su odvezene drugim vozilom.

186. Nasuprot tome, svjedokinja Ljubica Lešić navodi da su sve žene odvezene jednim vozilom u kojem su bili Marjan Brnjić i Martin Barukčić. Na glavnom pretresu svjedokinja Đekić se koriguje i na upit odbrane navodi da su jednim vozilom odvezene sve žene, a potom raspoređene po kućama. Ona je smještena u jednu prizemnu kuću u blizini autobuske stanice gdje je ubačena u „pomračnu“ prostoriju, ali se ipak, kako kaže, prilično dobro vidjelo. Dalje navodi imena optuženih, i skoro po šablonu redosljed i način na koji su izvršili silovanje, te i okolnosti odakle i kako ih poznaje.

187. U toku unakrsnog ispitivanja svjedokinja Đekić je saglasno svjedokinji Ljubici Lešić (izjava od 28.03.2014.godine), također navela da je prilikom odvođenja ispred kuće Mire Bročilović bilo još vojnika, da nije smjela i mogla gledati jer su u njih bile uperene baterije. Na upit branioca optuženog Ilije Glavaša, svjedokinja Đekić saglasno Ljubici Lešić potvrđuje da su imali i kape na glavi, tako da su im se vidjele samo oči, zbog čega je Ljubica Lešić prepoznala nekih od njih po glasu. Milica Đekić navodi da je o svemu razgovarala i sa drugim silovanim ženama i da su joj sve rekle da su ih optuženi Pavo Glavaš, Marjan Brnjić, Martin Barukčić i Ilija Glavaš silovali.

188. Odbrana optuženog Pave Glavaša i sam optuženi su na okolnosti njegovog prisustva, odnosno odsustva u vrijeme kada se događaj desio, izvela subjektivne i objektivne dokaze. Na osnovu iskaza saslušanih svjedoka koji su potvrđeni i dokazima objektivne prirode, čiju tačnost tužilac nije doveo u pitanje drugim provedenim dokazima, Vijeće je na pouzdan način zaključilo da je u navedeno vrijeme optuženi Pavo Glavaš bio i radio u inostranstvu. Vijeće je razmotrilo mogućnost da zbog svih okolnosti pod kojima se desio događaj kod oštećene Milice Đekić došlo do zabune u pogledu identiteta optuženog Pave Glavaša. Međutim, svjedokinja je objasnila okolnosti iz kojih poznaje optuženog, izrazila sigurnost u tom pogledu zbog čega je Vijeće isključilo mogućnost zamjene identiteta. Naime, svjedokinja je na glavnom pretresu objasnila da poznaje članove porodice optuženog Pave Glavaša, da se družila sa njegovom sestrom Anom kojoj je dolazila u posjetu dok je bila bolesna, a u tim

prilikama je viđala i optužene Pavu i Iliju Glavaša, na osnovu čega je Vijeće isključilo mogućnost zamjene identiteta braće Glavaš. Kod ovakvog stanja stvari Vijeće je izvelo jedini razuman zaključak da svjedokinja Milica Đekić, samo iz njoj znanih razloga neosnovano tereti optuženog Pavu Glavaša.

189. Vijeće ni u jednom momentu ne dovodi u pitanje činjenicu da je svjedokinja Milica Đekić žrtva brutalnog fizičkog i seksualnog nasilja. Međutim, imajući u vidu izloženo, samo na osnovu iskaza svjedokinje Milice Đekić koja optužene nabraja na osnovu kazivanja drugih žena, a i sama nije mogla vidjeti lica optuženih zbog baterije koja je bila uprerena u njene oči, cjenjenog u kontekstu ostalih provedenih dokaza i okolnosti događaja, Vijeće nije moglo na pouzdana i van svake razumne sumnje utvrditi da je optuženi Pavo Glavaš kao i ostali optuženi počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret. U nedostatku drugih dokaza potkrepljujuće prirode da su ostali optuženi preduzeli radnje izvršenja za koja se terete, a imajući u vidu da je samo svjedočenje oštećene dovedeno u pitanje prihvatanjem alibija optuženog Pave Glavaša, Vijeće je kako optuženog Pavu Glavaša, tako i Iliju Glavaša, Martina Barukčića i Marijana Brnjića oslobodilo od optužbe za radnje opisane u tački 1. oslobađajućeg dijela ove presude.

Tačkom 2. optuženi Pavo Glavaš, Marijan Brnjić, Martin Barukčić i Iliju Glavaš se terete da su:

*Neutvrđenog datuma u prvoj polovini mjeseca maja 1992. godine u noćnim satima u periodu od 01,00 do 05,00 sati u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak u kući izvjesnog Barbare, izvršili silovanje civila srpske nacionalnosti svjedokinje **Zorke Lešić** koju su prethodno prinudno doveli iz mjesta Potočanski Lipik gdje se skrivala do pomenute kuće, na način što su je uveli u jednu od prostorija gdje ju je Martin Barukčić silovao na način što ju je natjerao da ga oralno zadovolji, a zatim je silovao savladavši otpor koji je uz vrisku i plač pružala, da bi nakon silovanja izašao iz prostorije, da bi potom, u prostoriju ušao Pavo Glavaš i silovao na isti način, nakon čega je u prostoriju ušao Ilija Glavaš i silovao je na isti način kao predhodna dvojica osimnjičeni, a nakon čega je u prostoriju ušao Marijan Brnjić bacio je na krevet, savladao opiranje i uz njene vriske silovao je u analni otvor što je za posljedicu imalo nanošenje fizičkih i psihičkih povreda oštećene svjedokinje Zorke Lešić.*

190. Na okolnosti događaja iz tačke 2 tužilac je proveo dokaz saslušanja oštećene Zorke Lešić čiji iskaz je Vijeće cijenilo zasebno i u kontekstu ostalih provedenih dokaza.

191. U toku glavnog pretresa oštećena Zorka Lešić navodi da je sa drugim ženama Bosiljkom Lešić, Jelenom Milojević, Nadom Lešić i dr. „nalazila u kući Srete Lešića kada su negdje iza osmog maja, u pola jedan noću, došli uniformisani i naoružani, sa kapama na glavi koje su imale slovo „U“, optuženi Marijan Brnjić, Pavo Glavaš, Martina Barukčića i Ilija Glavaš. Svi oni su njene komšije, te u vezi sa tim navodi kako i koliko ih poznaje. Kada su došli, pucali su i galamili. Navodi da nije bilo svjetla, ali je bila mjesečina kao dan, sugerišući da se dobro vidjelo. Svi su postrojeni, a onda je Marjan Brnjić pokazao prstom na nju, pozvao da izađe, a potom je stavio u kombi na kome je pisalo „Vatreni konji“ i odvezli je u kuću sina Mate Barbare.

192. „Ugurali“ su je u jednu sobu, a potom, navodeći kojim redom, silovali je sva četvorica na način opisan u tački 2 oslobađajućeg dijela presude. Kaže da su je silovala još dvojica, ali ne zna njihova imena, te i šofer kombija pri povratku kući. Nakon što je došla kući sve je ispričala ženama šta joj se desilo. Posljedicom silovanja ostala je u drugom stanju, te je imala abortus.

193. Oštećena navodi da je u vezi onoga što je preživjela davala izjavu nekome u Doboju, ne zna kome, s tim da tada nije spominjala imena počinilaca djela silovanja jer je bilo strah. Tokom unakrsnog ispitivanja navodi da je izjavu dala i u Modriči i da je tu navela imena počinilaca, ali bojeći se za svoju sigurnost, nije ispričala način i reodsljed kojim su počinioци izvršili silovanje. Kaže da strah osjeća i danas, ali je odlučila da imenuje počinioce „*Zato što je žena mnogo silovano*“.

194. Uvidom u izjavu koju je dala u Osnovnom sudu u Modriči dana 03.11.1999 godine, Vijeće je utvrdilo da je oštećena Zorka Lešić tada izjavila da su je iz kuće Srete Lešića odveli Marjan Brnjić, Pavo Glavaš i Martin Barukčić i da su je po odvođenju u kuću Barbar, silovali Brnjić Marjan, Pavo Glavaš, Martin Barukčić i još četvorica njoj nepoznatih. Pri tome oštećena ne pominje Iliju Glavaša kao silovatelja, samo kaže da ga poznaje kao pripadnika grupe „Vatreni konji“.

195. Objašnjavajući tokom unakrsnog ispitivanja razlike između onoga što je govorila u istrazi i glavnom pretresu, narošito u pogledu redosljeda kojim optuženi vrše silovanje, svjedokinja navodi da u istrazi nije htjela da o tome govori. Valja naglasiti da

za Vijeće nije od odlučnog značaja da li je svjedokinja konzistentna u pogledu redosljeda kojim su počinitelji izvršili zabranenu radnju jer u traumatičnim okolnostima kada se žrtva bori za vlastiti život, to uvijek nije ni moguće zapamtiti. Od odlučne važnosti je odgovor na pitanje da li su iskazi oštećene pouzdani i vjerodostojni da bi Vijeće moglo izvesti zaključak van svake razumne sumnje o djelu i počinocu i na tome zasnovati osuđujuću presudu. Analizom navedenih iskaza oštećene, Vijeće nije došlo do takvog zaključka.

196. Prije svega za Vijeće nije sporno da oštećena Zorka Lešić koja na istom području gdje i optuženi, živjela od 1973. godine i da ih poznaje kao svoje komšije. U tu svrhu je navela činjenice i okolnosti koje odbrane optuženih i optuženi, po ocjeni Vijeća, provođenjem svojih dokaza nisu doveli u pitanje.

197. Dakle, oštećena u svojoj izjavi od 1999. godine bez ikakvog straha i iznošenja pojedinosti, kao izvršioce radnje silovanja pominje Marjana Brnjića, Pavu Glavaša i Martina Barukčića, ali ne i Iliju Glavaša. Na glavnom pretresu svjedokinja takođe spomije ista imena, ali sada sa detaljnim opisom načina na koji su Marjan Brnjić, Pavo Glavaš, Martin Barukčić izvršili njeno silovanje, te ovim imenima pridodajući i ime Ilije Glavaša sa detaljnim opisom načina na koji je on izvršio silovanje.

198. Navedenu različitost u izjavama oštećena opravdava strahom koji i danas osjeća, ali i odlukom da imenuje počinioce jer su mnoge žene silovane. Prije svega, nije jasno zbog čega i koga se to oštećena bojala ako je prilikom davanja prve izjave ipak spominjala imena optuženih, a dugo vremena nakon toga ništa joj se nije desilo. Drugo, zbog prisutnog straha kojeg i danas osjeća, Sud je oštećenoj odredio mjere zaštite od kojih je dobrovoljno odustala, a okolnost da svjedoči zbog drugih silovanih žena, upućuje na mogućnost da je oštećena bila pod uticajem drugih kada je odlučila da zajedno sa drugim ženama svjedoči u ovom predmetu. Međutim, Sud napominje da svestrana analiza i ocjena izvedenih dokaza subjektivne i objektivne prirode ne mora uvijek ishoditi zaključak Suda o krivinji optuženih za krivično djelo koje im se stavlja na teret. Da su optuženi počinili krivično djelo Sud mora utvrditi van svake razumne sumnje.

199. Ako se pored navedenog ima u vidu da je Vijeće prihvatilo alibi optuženog Pave Glavaša koga je oštećena označila kao počinioce radnje silovanja, odnosno da se

optuženi Pavo Glavaš u vrijeme kada se kritični događaj desio nalazio u inostranstvu, i očito pogriješila i pored toga što ga kao komšiju dobro poznaje, za Vijeće ostaje upitna pouzdanost njene identifikacije i u odnosu na ostale optužene koje oštećena takođe dobro poznaje i za koje tvrdi da su je silovali.

200. Za Vijeće je posebno upitno zašto svjedokinja 1999.godine kada je davala izjavu nije imenovala kao izvršioca silovanja optuženog Iliju Glavaša, iako se tada izjasnila da ga poznaje. Pored navedenog, oštećena u istrazi⁵² i na glavnom pretresu pridodaje da je posljedicom silovanja ostala u drugom stanju, te da je trudnoću prekinula u bolnici u Brčkom, ali da o tome ne posjeduje nikakvu medicinsku dokumentaciju. Ostalo je nejasno zašto o ovom, za silovanu ženu traumatičnom iskustvu, svjedokinja nije govorila u svojoj ranijoj izjavi kada je navodila imena učinilaca i po ocjeni Vijeća, očito se nije bojala u tolikoj mjeri bojala za svoju sigurnost.

201. S obzirom da se dokazivanje radnje silovanja iz ove tačke optužnice temelji isključivo na svjedočenju oštećene Zorke Lešić, Vijeće bez ijednog dokaza potkrpeljujuće prirode, samo na osnovu iskaza oštećene datog na glavnom pretresu i izjave date u istrazi 03.11.1999.godine, dakle, kada je njeno sjećanje na navedene događaje bilo svježije i jasnije, nije moglo van razmne sumnje utvrditi da su optuženi Pavo Glavaš, Ilija Glavaš, Martin Barukčić i Marijan Brnjić izvršili silovanje oštećene Zorke Lešić, te ih je u nedostatku drugih dokaza i oslobodilo od optužbe za ovo djelo.

Tačkom 3. optuženi Marijan Brnjić i Martin Barukčić se terete da su radnjom silovanja počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ u vezi sa članom 22 istog zakona tako što su:

*U noći 4/5 jun 1992 .godine, u periodu od 00,00 do 04,00 sata u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, izvršili **silovanje Ljubice Lešić** civila srpske nacionalnosti, koju su predhodno prinudno doveli iz mjesta Novi Grad gdje se krila, do kuće vlasništvo Jele Barukčić gdje joj je Martin Barukčić, ispred kuće, trgao garderobu tjerajući je da ljubi krst na Isusovom raspeću koji je nosio oko vrata, pa kada je počela da bježi, sustigao je i uz udarce rukama i nogama ubacio na prednje vozačevo sjedište vozila kojim ju je dovezao i uz upotrebu sile skinuo joj suknju i silovao je, da bi je zatim prebacio na*

zadnje sjedište vozila i nastavio sa silovanjem govoreći joj „Kurvo treba vas sve pobiti“ što je sve trajalo oko sat vremena, da bi potom, Marijan Brnjić, uveo oštećenu u jednu od prostorija pomenute kuće gdje ju je tukao rukama i nogama po čitavom tijelu, prelazivši joj pritom tupim dijelom oštrice noža preko grla, da bi je potom uhvatio za prsa, gurnuo na krevet koji se nalazio u pomenutoj prostoriji, nastavljajući je udarati šakama u glavu, nakon čega je okrenuo na prsa, savladavši otpor koji je pružala uz riječi „Neću te silovati ko što su te drugi silovali, ja ću te silovati na svoj način“, te je silovao u analni otvor, a zatim je natjerao da stavi njegov polni organ u usta, potom je nekoliko puta ponovo silovao na isti način, u analni otvor uz prisiljavanje da stavi njegov polni organ u usta, što je sve za posljedicu imalo nanošenje fizičke i psihičke boli oštećene Ljubice Lešić,

202. S obzirom da je oštećena Ljubica Lešić u međuvremenu preminula, na okolnosti ovog događaja, tužilac je na glavnom pretresu u smislu člana 273. stav 2. ZKP BiH pročitao njen iskaz dat u Tužilaštvu BiH, dok je odrbana optuženog Ilije Glavašana pretresu pročitala i u spis uložila ranije datu izjavu ove svjedokinje.⁵³

203. Analizom iskaza svjedokinje Ljubice Lešić, u kontekstu navedenih događaja, Vijeće je utvrdilo da je svjedokinja, na određeni način kao učesnike događaja uvijek pominjala imena optuženih Marjana Brnjića, Martina Barukčića, Pavu Glavaša i Iliju Glavaša, te i Jozu Barukčića. Tako je u svojoj prvoj izjavi iz 1995 godine, dakle u vrijeme kada je njeno sjećanje na traumatični događaj od 4/5 juni 1992 godine bilo svježije i jasnije, direktno imenovala Marjana Brnjića kao izvršioca radnje silovanja, a ostale optužene kao osobe koje je kao jedine prisutne, vidjela prilikom njenog odvođenja iz kuće Drage Ninkovića i prilikom izdvajanja žena iz kuće Mire Broćilović i odvođenja put Posavske Mahale.

204. Nakon više godina, u svojoj izjavi koju daje tužiocu 2011. godine, svjedokinja sada prvi put pominje da je nju Martin Barukčić odvezao u šumu do kuće Jele Barukčić i silovao u vozilu, a nakon toga da je odveo na punkt gdje je bilo puno muškaraca, gdje je uslijedilo udaranje, a potom da je silovao Marjan Brnjić tako da je pala u nesvijest, a kada je oko 3 sata ujutru krenula kući, Brnjić joj rekao da su joj po dva puta to uradila

⁵² T4: Zapisnik o saslušanju svjedoka Zorke Lešić broj: T20 0 KTRZ 0008624 14 od 06.06.2014. godine

petnaestorica. U kontekstu ovih događaja, svjedokinja sada imenuje i ostale počinioc, odnosno da su silovanje nad njom izvršili i Jozo Barukčić, te Pavo i Ilija Glavaš. Kaže da je imena počinilaca silovanja rekla i drugim ženama.

205. U izjavi koju je svjedokinja Lešić dala tužiocu 2014. godine, i koja je pročitana na glavnom pretresu, ona je još detaljnija, dodajući svojim ranijim izjavama da su u njenom odvođenju iz kuće Drage Ninkovića učestvovali Marjan Brnjić zvani „Čavka“, Pavo i Ilija Glavaš, te Jozo i Martin Barukčić zvani „Martinac“ koji su imali crne kape preko glave i lica sa otvorima na očima i ustima, i da ih je prepoznala po glasu. Osim njih došlo je još vojnika sa čarapama. Takođe nadodaje da je prilikom odvođenja žena u Posavsku Mahalu, vozio Marjan Brnjić dok je na mjestu suvozača bio Martin Barukčić, koji tada nije imao kapu na glavi i koji je odvezao u obližnju šumu do kuće Jele Barukčić i u autu silovao. U odnosu na Pavu i Iliju Glavaša svjedokinja mijenja svoj iskaz tako da više nije sigurna da li su oni učestvovali u njenom silovanju objašnjavajući da je bila u polusvjesnom stanju, da je slušala glasove i po tome zaključivala, da se ne može sjetiti ko je silovao izuzev što je sigurna za Marjana Brnjića i Martina Barukčića.

206. Na okolnosti odvođenja Ljubice Lešić iz kuće Drage Ninkovića saslušani su svjedoci Smilju Ninković, Ostoju Ninković i Ristu Makića.

207. Svjedokinja Smilja Ninković, potvrđuje da je iz njene kuće u kojoj se smjestila Ljubica Lešić sa svojim sinovima Ristom Makićem i Goranom Lešićem, odvedena u noćnim satima i kada se ujutro vratila sva krvava, prljava i uplakana, rekla je da je silovana od strane jedanaest, dvanaest ljudi pri tome spominjući njoj poznate Marjana Brnjića, Martina Barukčića, Pavu i Iliju. Na pitanje da li je tom prilikom nekog prepoznala, svjedokinja Ninković navodi da se bojala i nije gledala.

208. Nakon što joj je tužilac prezentovao izjavu koju je dala u Centru javne bezbjednosti Doboj od 10.06.2014 godine i gdje navodi da je Ljubica Lešić govorila ko ju je silovao, ali da se (svjedokinja) ne može sjetiti koga je sve Ljubica spomenula, svjedokinja Ninković pojašnjava da nije smjela, niti htjela govoriti imena jer se bojala za sina koji radi po Hrvatskoj. Nije mogla objasniti šta se to u međuvremenu dogodilo ili promijenilo da sada na glavnom pretresu bez straha može navoditi imena optuženih.

⁵³ Kako je obrazloženo u dijelu procesne odluke

Ovo posebno jer je svjedokinja Ninković odmah imenovala lice Pavu Sičića za koga tvrdi da je nju silovao, pa je za Vijeće neprihvatljivo njeno objašnjenje da zbog straha u istrazi nije spominjala imena osoba koja su po njenim posrednim saznanjima silovali Ljubicu Lešić, dok je u pogledu osobe za koju tvrdi da je nju silovao, ostaje dosljedna prilikom davanja svake izjave.

209. Vezano za navedeni događaj, svjedok Ostoja Ninković tvrdi da je vidio kada su trojica uniformisanih i naoružanih vojnika HVO-e iz njihove kuće odveli oštećenu Lubicu Lešić. Svjedok navodi da se Ljubica vratila sljedećeg dana u ranim jutarnjim satima, te da je on zajedno sa njenim sinom Ristom Makićem, čuo razgovor između Ljubice i njene majke u kojem je Ljubica govorila da je silovana i kao počinioce silovanja spomenula imena Marijana Brnjića, Martina Barukčića, nekog Bajušića, Sičića, i još osmoricu. Osvrćući se po sudnici, svjedok na glavnom pretresu kaže da vidi poznata lica, pa onako kako su optuženi sjedili, pokazao je u prvom redu na Marjana Brnjića, u trećem redu Pavu Glavaša, u četvrtom redu na Iliju Glavaša, a kasnije tokom unakrsnog ispitivanja, pridodaje i Martina Barukčića koji sjedi u drugom redu. U toku unakrsnog ispitivanja nakon što mu je ukazano da prema izjavi iz istrage od 09.06. 2014 godine koju je dao u Centru javne bezbjednosti Doboj i u kojoj nije spominjao imena optuženih, svjedok objašnjava da je za njih znao 1992. godine, ali iz straha koji je osjećao u istrazi nije rekao. Međutim, svjedok na glavnom pretresu pominje imena jer , kako kaže, sada ih se ne boji i više se ništa ne može sakriti.

210. Svjedok Risto Makić, sin oštećene Ljubice Lešić, navodi da su u šestom mjesecu 1992 godine, u noćnim satim iz kuće Drage Ninkovića, uniformisani i naoružani ljudi odveli njegovu majku, te navodeći okolnosti u kako ih poznaje , imenovao je Iliju Jurića i Marjana Brnjića kao osobe koje su učestvovala u odvođenju njene majke. Kada se majka vratila „*poderana, krvava i vidno iscrpljena i jedva hodala*“ izašao je sa Ostojom Ninkovićem kako bi se ona oprala od krvi i spremila, a nakon toga stao kraj prozora i čuo da je rekla da su je silovali neki „*Vatreni konji*“. U razgovoru sa majkom o ovom događaju koji su vodili prije dvije godine, kao počinioce silovanja spomenula je Martina Barukčića, zvani „*Martinac*“, Marjana Brnjića, Pavu i Iliju Glavaša, te nije bila sigurna za Iliju Jurića i Jozu Barukčića. Nakon što mu je prezentovana izjava koju je dao u Centru javne bezbjednosti Doboj 10.06.2014 godine, potvrđuje da tada nije spominjao Pavu i Iliju Glavaša kao prisutne prilikom odvođenja njene majke.

211. Naime, kako je to već navedeno, svjedokinja Ljubica Lešić od davanja svoje prve izjave 1995.godine, zatim u izjavi iz 2011.godine i konačno u onoj iz 2014.godine se po pitanju počinioca djela silovanja stalno drugačije izjašnjava. Jedino je bila dosljedna u pogledu Marijana Brnjića kojeg od početka imenuje kao počinioca, ali mijenjajući svoj iskaz u tolikoj mjeri u pogledu okolnosti djela, Vijeće nije mogao van razumne sumnje utvrditi da se događaj i odnosu na ovog optuženog desio onako kako ga optužnica tereti.

212. Posebno sporno je svjedočenje u pogledu Martina Barukčića, kojeg spominje i 1995.godine, ali ne u kontekstu u kojem se optužnicom terete i u koji ga dovodi oštećena u svojim kasnijim izjavama.

213. Na temelju iskaza oštećene Vijeće nije moglo utvrditi van razumne sumnje da je optuženi Martin Barukčić izvršio silovanje na način opisan u optužnici, jer u pogledu događaja kada je tjerana da ljubi krst sa Hristovim raspećem, za koji optužnica vezuje Martina Barukčića i silovanje u autu, oštećena se potupno različito izjasnila 1995.godine u odnosu na kasnije izjave. Naime, oštećena 95.godine ne spominje Martina Barukčića kao silovatelja, niti spominje silovanje u autu koje je prema optužnici učinio Martin Barukčić, dok događaj u kojem je tjerana da ljubi krst vezuje za druga lica i okolnosti.

214. Vijeće posebno napominje da je iskaz ove svjedokinje nepouzdan i zbog toga što 2011.godine sa sigurnošću navodi Pavu i Iliju Glavaša kao izvršioce silovanja, dok 2014.godine u tom pogledu mijenja iskaz.

215. U pogledu odlučnih činjenica, razrješenju nisu pomogli ni posredni svjedoci Milica Đekić, Risto Makić, Ostoja Ninković i Smilja Ninković.

216. Pored toga što se iskazi svjedokinja Milice Đekić i Ljubice Lešić razlikuju u opisu samog odvedenja, po ocjeni Vijeća u nebitnim detaljima, na osnovu njihovih iskaza se sa sigurnošću može utvrditi da su zajedno odvedene od kuće Mire Broćilović do Posavske Mahale.

217. Na osnovu njihovih iskaza Vijeće je utvrdilo i da su obje svjedokinje bilo izložene brutalnom fizičkom i seksualnom nasilju.

218. Međutim, njihovi iskazi nisu pouzdani u mjeri da se na temelju njih donese zaključak u pogledu odlučne činjenice da su optuženi Marjan Brnjić i Martin Barukčić učinili djelo koje im se stavlja na teret. Kako je već navedeno, Ljubica Lešić je

neKonzistentna u svojim izjavama, dok, za razliku od nje, Milica Đekić sa sigurnošću ponavlja da su optuženi Marjana Brnjića, Martina Barukčića, Pavo Glavaš i Ilija Glavaš izvršili silovanje kako nje, tako i ostale tri žene odvedene sa njom od kuće Mire Broćilović, pa i Ljubica Lešić. Kako takvim svjedočenjem svjedokinja Milica Đekić dolazi u kontradiktornost sa drugim provedenim dokazima, izjavom same oštećene Ljubice Lešić koja u konačnici odustaje od Pave i Ilije Glavaš, te provedenim dokazima subjektivne i objektivne prirode temeljem kojih je utvrđen alibi Pave Glavaša, Vijeće nije moglo ni na osnovu svjedočenja Milice Đekić utvrditi da su optuženi počinili radnje za koje se terete. Naime, očigledno da svjedokinja Milica Đekić nastoji da svojim svjedočenjem što više tereti svu četvoricu optuženih, kako za njeno silovanje, tako i ostalih žena (Ljubice Lešić, Milice Nedić i Stojanke Stojanović zv Šaza), zbog čega dolazi u kontradiktornost sa ostalim provedenim dokazima, a što je i razlog da joj Vijeće ne poklanja vjeru.

219. Svjedok Risto Makić na glavnom pretresu, pored brojnih nelogičnosti i nekoZistentnosti u svom kazivanju, u konačnici svjedoči da mu je majka Ljubica Lešić rekla da su je silovali Marijan Brnjić, Martin Barukčić, Pavo Glavaš i Ilija Glavaš, a da nije sigurna u pogledu Ilije Jurića i Joze Barukčića. Kako je navedeno u suprotnosti sa kazivanjem same Ljubice Lešić u tom pogledu, to je Vijeće njegov iskaz ocijenilo nedovoljno pouzdanim, a time i neprihvatljivim u svrhu ove presude.

220. Iskazi Svjedoka Smilje i Ostoje Ninković se u pogledu učinioca u bitnom razlikuju od iskaza same oštećene Ljubice Lešić, što je i razlog zbog kojeg je njihovo svjedočenje Vijeće također ocijenilo nepouzdanim.

221. Vijeće posebno primjećuje da su svjedoci Smilja Ninković, Ostoja Ninković i Risto Makić u objašnjavanju razlika u odnosu na svjedočenja data u istrazi i na glavnom pretresu, govorili na isti način, pravdajući to strahom za sigurnost sebe i svojih porodica, što je Vijeće upućivalo na zaključak da su svjedoci usklađivali svoje iskaze. U prilog tome govori i način na koji su svjedoci Ostoja Ninković i Risto Makić opisali okolnosti iz kojih im je poznat identitet optuženih. Za svu četvoricu optuženih Marijana Brnjića, Martina Barukčića, Pavu Glavaša i Iliju Glavaša su objasnili i rekli da ih znaju jer su zajedno igrali fudbal iako je za Vijeće bilo jasno da među njima postoji evidentna razlika u godinama. Zbog svega navedenog i sumnje da su svjedoci usklađivali svoje iskaze, Vijeće ih u kontekstu ovog događaja nije prihvatilo kao pouzdane i tačne.

222. Kako analiza provedenih dokaza cijenjenih pojedinačno i u vezi sa ostalim provedenim dokazima u pogledu djela i učinioća, mora ishoditi zaključak van svake razumne sumnje, u konkretnom slučaju Vijeće takav zaključak nije izvelo.

223. Naime, uvažavajući traumatični kontekst događaja u kome se našla, Vijeće nije moglo samo na osnovu iskaza svjedokinje Ljubice Lešić, niti dovođenjem njenog iskaza u vezu sa drugim provedenim dokazima, na pouzdan način utvrditi da je optuženi Martin Barukčić izvršio njeno silovanje u vozilu na način kako je to opisano u tački tri oslobađajućeg dijela presude. Taj događaj svjedokinja nije spominjala 95. godine, dakle tri godine nakon što se desio, već to čini naknadno, mnogo godina kasnije.

224. Ako se svemu ovome doda i činjenica da je Vijeće na nedvosmislen način utvrdilo da se optuženi Pavo Glavaš u kritično vrijeme nalazio u inostranstvu i da su ga ipak svjedokinja Ljubica Lešić i naprijed navedeni svjedoci spominjali kao izvršioca radnje silovanja, da je svjedokinja u pogledu odlučnih činjenica više puta mijenjala iskaz, to Vijeće njen iskaz nije moglo prihvatiti kao vjerodostojan i pouzdan kako u odnosu na optuženog Martina Barukčića, tako i u odnosu na optuženog Marjana Brnjića kojeg poznaje i izrazila sigurnost da su izvršioci zabranjene radnje.

225. Na osnovu provedenih dokaza Vijeće nije steklo uvjerenje van razumne sumnje da bi samo na iskazu oštećene Ljubice Lešić i njegovim dovđenjem u vezu sa ostalim provedenim dokazima, zasnovalo osuđujuću presudu.

226. Slijedom navedog, neutvrdivši da su optuženi Marijan Brnjić i Martin Barukčić počinili radnje za koje se terete, Vijeće ih je i oslobodilo od optužbe.

Tačkom 4 optuženi Martin Barukčić se terete da je radnjom silovanja počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ tako što je:

*U noći 9. maja 1992. godine, u neutvrđenom periodu od 02,00 do 04,00 sata u mjestu Posavska Mahala, opština Odžak, u jednoj od kuća vlasništvo porodice Lešić, izvršio silovanje svjedokinje **Joke Goranović** civila srpske nacionalnosti, na način što je istu zajedno sa drugim pripadnicima HVO-a uz upotrebu sile i prijetnju oružjem doveo iz mjesta Lipik do pomenute lokacije, da bi nakon što je nad njom silovanje izvršio drugi pripadnik HVO-a ušao u prostoriju u kojoj se nalazila, naredio joj da legne na stomak riječima " okreni se na stomak" nakon čega ju je silovao petnaestak do*

dvadeset minuta da bi nakon toga napustio prostoriju i izašao, što je sve za posljedicu imalo nanošenje fizičke i psihičke boli oštećene svjedokinje Joke Goranović.

227. Na okolnosti navedenog događaja tužilac je saslušao samo svjedokinju Joku Goranović, čiji iskaz je Vijeće cijenilo u kontekstu ostalih provedenih dokaza kako Tužilaštva, tako i odbrane.

228. Svjedokinja Goranović navodi da poznaje optuženog Martina Barukčića jer je oženjen Vesnom, kćerkom njene sestre. Ova činjenica, koju su potvrdili i svjedoci odbrane, prvenstveno supruga optuženog Vesna Barukčić, među strankama nije sporna.

229. Opisujući na glavnom pretresu kako se navedeni događaj desio, Joka Goranović navodi da se sklonila u kući babe Stane kada su 09. maja 1992 godine, noću, u dva sata, došla trojica i zalupali na vrata, te da je baba Stana upalila svijeću i izašla. Svjedokinja navodi da je tom prilikom prepoznala Martina Barukčića koji je uperio pištolj prema njoj i obračavajući joj se riječima „ti u plavoj majici izlazi napolje“, te držeći pištolj na njenom zatiljku i tjerajući je ispred sebe, doveo u jednu kuću. Molila je da je ne vodi jer nikoga ne poznaje s obzirom da je sve do 25.11.1991 godine živjela u Hrvatskoj. Prvo ju je silovao nepoznati vojnik, a onda je ušao Martin Barukčić i silovao je na način kako je opisano u optužnici. Dok se skidala imao je bateriju. Navodi da ju je silovao i onaj treći kome takođe ne zna ime.

230. Na upit branioca optuženog Barukčića i odvjetnice Pave Glavaša, svjedokinja navodi da je Martina Barukčića viđala u periodu kraj 1991 i početak 1992 godine, te ne mogavši da se vremenski odredi o susretima nakon rata, navodi da je jedne prilike došla u posjetu Vesni sa Mišom, mužem svoje starije sestre, da je optuženi ušao, pogledao i ne govoreći ništa, izašao nakon pet minuta, a drugi put ga je vidjela na sestrinoj slavi na koju je došla sa Jovanom, ali sa optuženim nije razgovarala. Prilikom davanja ličnih podataka navodi da nije u zavadi sa optuženim. Da je oštećena prije i poslije rata dolazila u kuću optuženog, saglasno su potvrdili svjedoci odbrane Ilija Barukčić, Marija Barukčić, te supruga optuženog, Vesna, koja kaže da je oštećena i nakon rata dolazila u njihovu kuću više puta, posebno kada je neko slavlje, kontaktirale su i telefonom, ali sve je to prestalo nakon što je dala izjavu protiv Martina.

231. Govoreći o motivima da svjedoči bez ranije dodjeljenih mjera zaštite, navodi da je nakon razgovara sa svojom djecom odlučila da svjedoči javno bez dodjeljenih mjera. Na upit tužioca kaže da je o onome što joj se desilo razgovarala i sa drugima kada se sastanu i da se to znalo, a na upit branioca optuženog Martina Barukčića, zašto je djelo prijavila tek nakon 22 godine, svjedokinja Gornović navodi da je to učinila odmah 1992 godine i izjavu dala nekim iz Beograda, ali ne i državnim organima BiH sve do 06. juna 2014 godine kada je po pozivu Tužilaštva BiH prvi put ispričala o onome šta joj se desilo.

232. Detaljnom analizom iskaza svjedokinje Joke Goranović i dovođenjem njenog iskaza u vezu sa drugim provedenim dokazima, Vijeće je zaključilo da njen iskaz nije dostatan da bi se isključivo na njemu zasnivala osuđujuća presuda.

233. Naime, naprijed navedeni svjedoci odbrane Marija Barukčić, Ilija Barukčić i Vesna Barukčić su saglasno potvrdili da između oštećene Joke Goranović i porodice Barukčić postoje narušeni porodični odnosi, ali da je i do toga došlo nakon što je oštećena podnijela prijavu Tužilaštvu protiv optuženog Martina Barukčića. Nasuprot tome, prilikom davanja ličnih podataka na glavnom pretresu, oštećena ne navodi da je sa optuženim u zavadi.

234. Kod ovakvog stanja stvari za Vijeće je nelogično i ostaje nejasno zašto svjedokinja Goranović nastavlja da dolazili u kuću Martina Barukčića, odnosno u kuću osobe za koju tvrdi da je nad njom izvršila silovanje, te šta je njen motiv da ga za to djelo prvi put prijavi tek 06.06.2014 godine, odnosno nakon što je izvršeno hapšenje Martina Barukčića zajedno sa ostalim optuženim iz ovog predmeta. Ovu okolnost Vijeće je razmatralo i posebno cijenilo u kontekstu navoda oštećene da je o onome što je preživjela već ranije upoznala svoju djecu i sestru, te i druge sa kojim se sastajala i razgovarala, i da se „to znalo“. Da se o tome znalo i pričalo potvrđuje i svjedok Tužilaštva Ostoja Ninković koji navodi da se zna koje su žene silovane i ko ih je silovao i da ih ima još koji nisu u pritvoru. Ako se znalo i o tome pričalo, za Vijeće ostaje otvoreno pitanje zašto ta saznanja rezultiraju narušavanjem porodičnih odnosa tek nakon hapšenja optuženog Martina Barukčića, odnosno nakon davanja izjave oštećene Joke Goranović u Tužilaštvu 06.06.2014.godine. Vijeće ovo posebno naglašava jer prema kazivanju oštećene, a i svjedoka odbrane (Vesne Barukčić, Ilije Barukčić i Marije Barukčić) do tada porodični odnosi se odvijaju normalno.

235. Ne dovodeći u pitanje da je oštećena Joka Goranović žrtva silovanja, imajući u vidu da tužilac optužbu protiv Martina Barukčića temelji isključivo na njenom iskazu, kod nerazjašnjenih navedenih okolnosti, Vijeće nije moglo van razumne sumnje utvrditi da je optuženi Martin Barukčić počinilac djela koje mu se stavlja na teret. Svjedokinja je govorila o činu silovanja, ali ne i o razlozima zbog kojih optuženog Martina Barukčića, sa kojim, kako kaže nije u zavadi, dovodi u vezu sa zabranjenom radnjom nakon toliko godinama, pri tome ostavljajući dojam da to čini pod uticajem i sugestijama drugih, pridružujući se drugim ženama optužbama protiv Martina.

236. Kako tužilac na navedene okolnosti nije pružio niti jedan dokaz podkrepljujuće prirode svjedočenju oštećene Joke Goranović koje je Vijeće ocijenilo nedovoljno pouzdanim da se isključivo na njemu zasnije osuđujuća presuda, to je i donijelo odluku da se optuženi Martina Barukčića za zakrivično djelo koje mu se ovom tačkom stavlja na teret, oslobodi od optužbe.

i. POSEBAN OSVRT NA TAČKE 2 I 4 OSLOBAĐAJUĆEG DIJELA PRESUDE

237. Događaji iz tačke 2 i 4 oslobađajućeg dijela presude izlaze iz vremenskog okvira optuženja s obzirom da je u preambuli optužnice označen kao relevantan period „od juna do avgusta 1992 godine“. Međutim, Vijeće se nije posebno bavilo ovim pitanjem budući da nije utvrdilo da su optuženi van razumne sumnje počinili inkriminacije opisane u ovim tačkama.

VII. ZAKLJUČAK

238. Na kraju, kako je to više puta naglašeno, pretresno Vijeće je ovu presudu donijelo nakon svestrane analize i ocjene svakog dokaza pojedinačno i u vezi sa ostalim provedenim dokazima.

239. Sud posebno ukazuje na neuobičajen pristanak pojedinih svjedoka da svjedoče javno o činjenicama i okolnostima koje do skora nisu smjeli spominjati čak ni ovlaštenim policijskim organima koji su, s obzrom na zaraćene strane, bili na strani svjedoka. Za sud je ostalo nejasno zašto svjedoci nisu smjeli pričati o događajima organima gonjenja koji su u to vrijeme djelovali na teritoriji pod kontrolom srpskih snaga. Postoji realna mogućnost da su na ove svjedoke uticali drugi, a posebno nevladina

udruženja koja su tokom sudjenja insistirala da budu prisutna čak i na zatvorenim sjednicama. Tako su na primjer za Sud bila neuvjerljiva prepoznavanja vršena u sudnici gdje je bilo očigledno da su neki svjedoci unaprijed znali u kojem redu sjedi svaki od optuženih i koji su odmah nakon postavljenog pitanja, bez dvojbe pokazivali na optužene.

240. Nakon salušanja svjedoka na koje se presuda poziva u razlozima zbog kojih smatra da je dokazano ili nije dokazano da su optuženi počinili krivično djelo, pretresno Vijeće je, uvažavajući protek vremena, dramatične okolnosti u kojima se događaji odvijaju, brojnost događaja u kojim učestvuju žrtve, članovi njihovih porodica, komšije, prijatelji, oslobađalo optužene za krivično djelo koje im se stavlja na teret kada zaključuje da među iskazima svjedoka, pojedinačno i međusobno, postoji toliki stepen odstupanja i takvog značaja da su generalno uticali na vjerodostojnost njihovih iskaza u pogledu odlučne činjenice-identiteta učinioca krivičnog djela.

241. Naime, sve činjenice koje idu na štetu (in peius) optužene osobe moraju se sa sigurnošću dokazati, a ako se to ne postigne, uzima se kao da one i ne postoje. S druge strane, sve činjenice koje idu u korist (in favorem) optužene osobe, uzimaju se da postoje i onda i kad su utvrđene sa vjerovatnošću. Ako se i nakon savjesne ocjene dokaza "pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima" dileme ne razjasne, onda se prema članu 3. stav 1. ZKP BiH "svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravosnažnom presudom ne utvrdi njegova krivnja". stav 2. istog člana zakona, utvrđuje princip in dubio pro reo prema kome kada postoji "sumnja u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog".

242. U situaciji kada postoji dileme oko neke pravno relevantne činjenice, odnosno elementa krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret, ovaj princip podrazumjeva primjenu ne samo blaže kazne, nego i oslobađajuću presudu. Nadalje, odredba člana 284. tačka c) ZKP BiH propisuje da "ako nije dokazano da je optuženi učinio krivično djelo za koje se optužuje, sud će donijeti presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe".

243. U konkretnom slučaju Vijeće nalazi da je Tužilaštvo van razmne sumnje jedino dokazalo krivnju optuženog Marjana Brnjića za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog

stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ učinjeno radnjom silovanja oštećene Vere Bijelić na način kako je to opisano u tački 1 osuđujućeg dijela presude. U odnosu na optužene Martina Barukčića, Pavu Glavaša i Iliju Glavaća i Marijana Brnjića provođenjem dokaza, Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje, te ih je Vijeće rukovodeći se naprijed navedenim zakonskim odredbama i principima primjenom principa in dubio pro reo i oslobodilo od optužbe da su počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ na način kako je opisano u tačkama 1, 2, 3 i 4 oslobađajućeg dijela ove presude.

VIII. ODLUKA O TROŠKOVIMA I IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU

244. Vijeće je optuženog Marijana Brnjića u odnosu na osuđujući dio presude u smislu člana 188. stav 1. ZKP BiH obavezalo da naknadi troškove krivičnog postupka čiju visinu će Sud na osnovu člana 186. stav 2. ZKP BiH, odrediti posebnim rješenjem.

245. U odnosu na oslobađajući dio presude, optuženi Marijan Brnjić, Martin Barukčić, Pavo Glavaš i Ilija Glavaš su u skladu sa članom 189 stav 1., ZKP BiH oslobađeni dužnosti naknade troškova krivičnog postupka i ovi troškovi koji padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

246. Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni su radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva upućeni na parnični postupak, jer bi utvrđivanje visine u ovom postupku, imajući u vidu broj oštećenih, zahtijevao duži vremenski period i uticao na dužinu trajanja postupka.

Pravni savjetnik- asistent

Jovana Vidić
Jovana Vidić

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Jasmina Kosović
Jasmina Kosović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Apelacionom vijeću, Odjela I Suda Bosne i Hercegovine u roku od 15 (petnaest) dana po prijemu pismenog otpavka ove presude.